

LARSMO LUOTO

LARSMO KOMMUN INFORMERAR • LUODON KUNTA TIEDOTTAA • ÅRGÅNG/VUOSIKERTA 36 • 1/2024

**Med elcykel
till jobbet**

Sid 3

**Kommunens röst
och ansikte**

Sid 4

**Campingområdet
förnyas**

Sid 12

Från pastorat till framgångsrik kommun

Larsmos tillblivelse som kommun går tillbaka till 1860-talet.

Larsmobornas anhållan om att deras år 1787 grundade kapellförsamling skulle bli ett självständigt pastorat bifölls av kejsar Alexander II den 21 november 1864. Enligt beslutet får Larsmo bli "ett eget imperiellt pastorat af tredje klassen", efter att kyrkoherdetjänsten i Pedersöre blir lediganslagen.

Detta kriterium uppfylldes 1867. Larsmo kunde förklaras som självständigt pastorat och formellt också betraktas som en självständig kommun enligt den kejsarliga förordningen om kommunalförvaltningen på landet.

Det första steget att ordna kommunalförvaltningen enligt denna förordning togs vid en allmän stämma i Larsmo kyrka den 19 december 1869. Kyrkoherde Lars Vilhelm Schalin blev ordförande för kommunalstämman (kommunfullmäktige) och klockaren Matts Silvander viceordförande. Man valde även kommunalnämnd (kommunstyrelse) med bonden Matts Blomqvist som ordförande och bonden Matts Finnäs som viceordförande.

Kommunens åtaganden sköttes långt in på 1900-talet av förtroendevalda. Den tyngsta bördan under krigsåren bar kommunalnämndens ordförande, kantor Alfred Häggman, som i praktiken också blev kommunens första tjänsteman.

Moderniseringen av kommunalförvaltningen krävde nya lokaler, och 1954 undertecknades köpebrevet för komungårdstomten. Den nya komungården invigdes 1956, och 1959 anställdes de första tjänstemännen, Alfred Brask (kanslist, bokförare och kassör) och Erik Liljeström (kommunal- och socialsekreterare).

I början användes bara en del av komungården som kontor. Nere fanns tre bostäder, kansliutrymmen, hälsovårdsmottagning och branddepå, och uppe fullmäktiges och styrelsens mötesrum, bibliotek och två bostäder. År 1950 hade Larsmo 2 336 invånare, så investeringen på 33,3 miljoner mark (1,4 miljoner euro) var nog betydande på den tiden.

Med ökat invånarantal och fler kommunala uppgifter under 1970- och 80-talen togs småningom alla utrymmen i komungården till kontors- och mötesrum. Byggnaden grundrenoverades 1995, och förvaltningen flyttades

under tiden till Jakobstad. 1995 hade invånarantalet ökat till 3 915.

Kommunen har fortsatt växa och antalet anställda inom förvaltningen har ökat då fler förvaltningsuppgifter tillkommit. Förvaltningen har länge varit trångbodd och kommunen uppfyllde inte heller tillgänglighetskravet för personer med funktionsnedsättning då alla mötesrum fanns på andra våningen i ett hus utan hiss. Nya utrymmen behövdes således.

Anslag för planering av en tillbyggnad upptogs i 2021 års budget. Kommunfullmäktige godkände ritningarna 18.10.2021. Kommunstyrelsen antog ofert för tillbyggnaden 19.9.2022. Till huvudentreprenör valdes MKM Solutions. Kostnaden för byggnationen uppgår till 4,2 miljoner euro, med ytterligare 275 000 euro för inventarier och AV-utrustning samt 20 000 euro för en solpanelspark.

Idag har kommunen 5 890 invånare och antalet anställda inom förvaltningen är 29 personer.

Tillbyggnaden, som är i ett plan på 878 m², är modern och harmonierar med den gamla delen. Den inrymmer fem arbetsrum, kombinerad aula och pauserum, infopunkt, fyra mötesrum, förråd

samt tre arbetsrum som kan hyras. En hiss har installerats vid den gamla delen.

Mötesrummen har fått namn efter kommundelar och byar i Larsmo. Rummet där kommunfullmäktige sammanträder heter Fagernäs, en återkoppling till platsen för valet av den första kommunalstämman. Rummet där kommunstyrelsen sammanträder heter Bosund. Kommundelen som geografiskt är längst bort från kommunens centrum har nu fått en central plats i komungården. De övriga mötesrummen heter Holm, Näs, Risö och Vikarholmen.

De nya utrymmena är trivsamma, lättillgängliga och anpassade för förvaltningens och beslutfattarnas behov.

Gun Kapténs
Kommundirektör

Pastoraatista menestyväksi kunnaksi

Luodon kunnan perustaminen juontaa juurensa 1860-luvulle.

Luotolaisten anomus siitä, että heidän vuonna 1787 perustettu kappeliseurakuntansa muutettaisiin itsenäiseksi pastoraatiksi, hyväksyttiin keisari Aleksanteri II:n toimesta 21. marraskuuta 1864. Päätöksen mukaan Luodosta tuli "oma kolmannen luokan keisarillinen pastoraatti", kun Pedersören kirkkoheran virka vapautuisi.

Tämä ehto täyttyi vuonna 1867. Luoto voitiin julistaa itsenäiseksi pastoraatiksi ja sitä voitiin muodollisesti pitää itsenäisenä kuntana keisarillisen maaseudun kunnallishallintoa koskevan asetuksen mukaisesti.

Ensimmäinen askel kunnallishallinnon järjestämiseksi tämän asetuksen mukaan otettiin yleiskokouksessa Luodon kirkossa 19. joulukuuta 1869. Kirkkoherra Lars Vilhelm Schalin valittiin kuntakokouksen (kunnanvaltuuston) puheenjohtajaksi ja lukkari Matts Silvander varapuheenjohtajaksi. Valittiin myös kunnallislautakunta (kunnanhallitus), jonka puheenjohtajaksi valittiin

talpoika Matts Blomqvist ja varapuheenjohtajaksi talpoika Matts Finnäs.

Kunnan tehtäviä hoitivat pitkälle 1900-luvulle saakka luottamushenkilöt. Raskaimman taakan sotavuosina kantoi kunnallislautakunnan puheenjohtaja, kanttori Alfred Häggman, josta tuli käytännössä myös kunnan ensimmäinen virkamies.

Kunnallishallinnon uudistaminen vaati uudet tilat, ja vuonna 1954 allekirjoitettiin kauppakirja kunnantalotonttia varten. Uusi kunnantalo vihittiin käyttöön vuonna 1956, ja vuonna 1959 palkattiin ensimmäiset virkamiehet, Alfred Brask (kirjuri, kirjanpitäjä ja kassanhoitaja) ja Erik Liljeström (kunnansihteeri ja sosiaalisihteeri).

Aluksi vain osa kunnantalosta käytettiin toimistona. Alakerrassa oli kolme asuntoa, kansliatilat, terveydenhoitajan vastaanotto ja palokunta, ja yläkerrassa valtuuston ja hallituksen kokoushuoneet, kirjasto ja kaksi asuntoa. Vuonna 1950 Luodossa oli 2 336 asukasta, joten 33,3 miljoonan markkan investointi (1,4 miljoonaa euroa) oli merkittävä siihen aikaan.

Asukasluvun kasvaessa ja kunnallisten tehtävien lisääntyessä 1970- ja 80-luvuilla kaikki tilat otettiin vähitellen käyttöön toimisto- ja kokoustiloiksi. Rakennus peruskorjattiin vuonna 1995, ja hallinto siirrettiin väliaikaisesti Pietarsaareen. Vuonna 1995 asukasluku oli noussut 3 915:een.

Kunta on jatkanut kasvuaan, ja hallinnon henkilöstömäärä on lisääntynyt uusien hallintotehtävien myötä. Hallinnon tilat ovat pitkään olleet ahtaat, eikä kunta ole täyttänyt liikuntarajoitteisten henkilöiden saavutettavuusvaatimusta, koska kaikki kokoushuoneet ovat sijainneet toisessa kerroksessa talossa, jossa ei ollut hissiä. Uusia tiloja tarvittiin siis kipeästi.

Vuoden 2021 budjettiin sisältyi määräraha laajennuksen suunnittelua varten. Kunnanvaltuusto hyväksyi piirustukset 18.10.2021. Kunnanhallitus hyväksyi tarjouksen laajennuksesta 19.9.2022. Pääurakoitsijaksi valittiin MKM Solutions. Rakennuskustannukset ovat 4,2 miljoonaa euroa, ja lisäksi 275 000 euroa kalusteisiin ja AV-laitteisiin sekä 20 000 euroa aurinkopaneelipuistoon.

Tällä hetkellä kunnassa on 5 890 asu-

kasta ja hallinnossa työskentelee 29 työntekijää.

Laajennus, joka on yksikerroksinen ja kooltaan 878 m², on moderni ja sopu-soinnussa vanhan osan kanssa. Se sisältää viisi työhuonetta, yhdistetyn aulan ja taukotilan, infopisteen, neljä kokoushuonetta, varaston sekä kolme vuokrattavaa työhuonetta. Vanhaan osaan on asennettu hiss.

Kokoushuoneet on nimetty Luodon kunnanosien ja kylien mukaan. Kunnanvaltuuston kokoushuoneen nimi on Fagernäs, mikä viittaa paikkaan, jossa ensimmäinen kuntakokous pidettiin. Kunnanhallituksen kokoushuoneen nimi on Bosund. Kunnanosa, joka maantieteellisesti sijaitsee kauimpana kunnan keskustasta, on saanut keskeisen paikan kunnantalossa. Muut kokoushuoneet ovat nimeltään Holm, Näs, Risö ja Vikarholmen.

Uudet tilat ovat viihtyisät, helposti saavutettavissa ja mukautettu hallinnon ja päätöksentekijöiden tarpeet huomioiden.

Gun Kapténs
Kunnanjohtaja

365 ÖAR
LIVSKRAFT

365 SAARTA ELINVOIMAA

LARSMO KOMMUN INFORMERAR • LUODON KUNTA TIEDOTTA
1 / 2024 • ÅRGÅNG/VUOSIKERTA 36

ISSN 2670-0514 (tryckt/painettu) ISSN 2670-0522 (web-version/nettiversio)

Ansvarig utgivare / Vastaava julkaisija **Gun Kapténs** Grafisk formgivning / Graafinen suunnittelu
Oy Fristyle Ab Tryckeri / Painotalo **Botnia Print** E-tidning / E-lehti **www.larsmo.fi**

Elcykel gör cykelturen till jobbet lättare

Johanna Slussnäs och Minna Svenfelt är vana att ta cykeln till jobbet. De har cyklat till sina jobb vid Näs skola de allra flesta dagarna i över 10 års tid.

I början cyklade vi med barnen till dagis åt fel håll för att sen cykla till arbetet åt andra hållet. Det skulle vi kanske inte orka med längre, konstaterar Johanna med ett skratt.

Då var det gamla hederliga cyklar utan elhjälp som gällde, men i dag har både Minna och Johanna elcyklar.

Nog blir man svettig med elcykel också, men när det är motvind och eländigt väder är det skönt med elhjälpen, säger Minna.

På frågan om vad det är som gör att de vill och orkar cykla 22 km om dagen, varje arbetsdag, lyfter Johanna och Minna upp många fördelar:

Tiden på cykeln kan användas till planering, stressen vädras bort längs vägen och vi är helt klart piggare de morgnar vi cyklar om vi jämför med de få dagar vi tagit bil till jobbet.

När cyklar ni inte?

Om det är minus 25 grader eller om vi har sjukdomskänningar så hoppar vi över cyklandet, säger Johanna.

För att kunna cykla krävs att vägarna är i bra skick och plogade på vintern och det upplever både Johanna och Minna har funkade bra i Larsmo. Cykelväg finns från norr till söder genom hela kommunen så den som vill ta sig runt på ett miljö-

medvetet sätt med cykel har fina möjligheter till det.

Det är ingen fråga om att elcyklarnas popularitet har exploderat och en anledning kan vara den skattefria cykelförmån som arbetsgivarna kan

erbjuda sina arbetstagare. Larsmo kommun är en av de arbetsgivare som erbjuder cykelförmån åt sina anställda. Vi frågade förstas Johanna och Minna vad de anser om möjligheten till cykelförmån.

Cykelförmånen är en top-pengrej!

Avstånden i Larsmo är inte så långa, så kanske vi alla kan ta cykeln några gånger i stället för bilen under sommaren?

Caroline Smedberg

Sähköpyörällä kätevästi töihin

Johanna Slussnäs ja Minna Svenfelt ovat tottuneet kulkemaan polkupyörällä töihin. He ovat pyöräilleet töihinsä Näsin koululle yli 10 vuoden ajan.

- Alussa pyöräilimme lasten kanssa päiväkotiin vääriin suuntaan ja sitten pyöräilimme töihin toiseen suuntaan. Emme ehkä enää pysty siihen, Johanna toteaa nauraen.

Tuolloin käytössä oli vanhat kunnan pyörät ilman sähköavustusta, mutta nykyään sekä Minnalla että Johannalla on sähköpyörät.

- Sähköpyörälläkin saa hienoa pintausta, mutta kun on vastatuuli ja kurja sää, on kiva saada sähköapua, Minna sanoo.

Kysyttäessä, mikä saa heidät haluamaan ja jaksamaan pyöräillä 22 km päivässä, jokaisena työpäivänä, Johanna ja Minna korostavat monia etuja:

- Pyöräilyaikaa voidaan käyttää suunnitteluun, stressi häviää matkan varrella ja meillä on selvästi enemmän energiaa pyöräilyaamuina, jos vertaamme sitä niihin muutamaan päivään, jolloin otimme auton töihin. Milloin ette aja pyörällä?

- Pyöräileminen jätetään väliin, jos pakkasta on miinus 25 astetta tai jos on huono olo, Johanna sanoo.

Pyöräily edellyttää, että tiet ovat hyvässä kunnossa ja aurattuja talvella, ja niin Johanna kuin Minnankin mielestä tämä on toiminut Luodossa hyvin. Koko kunnan läpi kulkee pyörätie pohjoisesta etelään, joten jos haluaa liikua ympäristötietoisesti pyörällä, on siihen erinomaiset mahdollisuudet.

Ei ole epäilystäkään siitä, että sähköpyöräiden suosio on kas-

vanut räjähdysmäisesti, ja yksi syy voi olla työnantajien työntekijöilleen tarjoama veroton pyöräilyetu. Luodon kunta on yksi niistä työnantajista, joka tarjoaa työntekijöilleen pyöräetua. Tietysti kysimme Johannalta ja Minnalta, mitä he ajattelevat pyöräetujen mahdollisuudesta.

- Pyöräetu on hieno asia!

Etäisyydet Luodossa eivät ole niin pitkiä, joten ehkä me kaikki voimme ottaa muutaman kerran pyörän auton sijaan kesän aikana?

Caroline Smedberg

Larsmo Pensionärer r.f. Verksamhetsinformation

Nu nalkas ljuvlig sommar och vår bästa tid är nu – så kan man med några välvalda ord ur kända sånger sammanfatta Larsmo Pensionärens verksamhet. Vi har nu vårterminen bakom oss med traditionella månadsträffar samt vårens höjdpunkt: vår traditionella åtta dagar långa spa-resa till Haapsalu i Estland med intensiva hälsofrämjande behandlingar samt tillfällen att bekanta sig med varandra under gemensam samvaro och måltider. Detta var avkopplande för kropp och själ.

Nu stundar våravslutningen med fest på Solstrand med mat och program. Under sommarhalvåret är det närmast bara boulespelarna som håller i gång med träningar ett par gånger i veckan på bouleplanen invid kommungården. Alla intresserade inbjuds att komma med och testa ifall det intresserar. Vi skall försöka hålla anslagstavlan vid planen uppdaterad med aktuella speltider, så välkommen att prova på.

Under sommaren planeras eventuellt besök på någon sommar-teater i nejden och till sommarfesten i Forsby i augusti. Håll utkik på våra hemsidor samt i minneslistan efter händelser och resor.

Från och med september återgår vi till "normal" verksamhet med månadsträffar, någon teater-resa eller "hemlig resa" och annat intressant för medlemmarna. Hösten kulminerar i en högtidlig julfest i december.

Så alla pensionärer runtom i kommunen, ni som ännu inte anslutit er som medlemmar i pensionärsföreningen, vad väntar ni på? Kom med i vår förening! Vi kan för en liten medlemsavgift erbjuda gemenskap, gemytlig samvaro och upplevelser. Vi erbjuder hjälp ifall ni har problem och behöver handledning med telefoner och datorer med mera samt ger information och ordnar kurser om aktuella saker som berör pensionärer. En medlemstidning med åtta nummer i året ingår också.

Ifall ni är osäkra hittar ni information på vår hemsida Larsmo pensionärer eller så kan ni ta kontakt med medlemskommittéordförande Kenneth Liljekvist (tel. 050 026 0527) och fråga råd om hur ni skall ansluta er.

Välkommen med!
Karl-Johan Forsell
Ordförande

Kommunens röst och ansikte

Då kommungårdens tillbyggnad togs i bruk flyttade kommunen infopunkt till den nya delen i anslutning till huvudingången. Direkt innanför dörren till höger har sekreterare Nina Forss-Hästbacka sitt nya kontor och arbetspunkt.

Nina är samtidigt kommunens röst, för det är hon som oftast svarar i telefonen när någon ringer till Larsmo kommun. Även den som ringt på ett direktnummer kopplas till växel/info ifall den de försökt nå inte svarar i telefon.

Det är till Nina i infon du som besökare skall gå först, när du kommer till kommungården. Då kan hon vägleda dej samt kontakta den du önskar träffa. I nära anslutning till infon finns s.k. frontoffice-utrymmen där du sedan får ditt ärende skött. På detta sätt sparar du många steg i både trappor och korridorer. Det är alltid bäst att ha överenskommit om en tid med den du vill träffa, så är du säker på att få ditt ärende skött enkelt och smidigt.

Välkommen till Larsmo kommun!

Annette Kortell-Svenfors

Kunnan kasvot ja ääni

Kunnantalon laajennuksen käyttöön oton yhteydessä kunnan infopiste siirtyi uuteen osaan pääsisäänkäynnin viereen. Heti pääoven oikealla puolella on sihteerin Nina Forss-Hästbackan uusi toimisto ja työpiste.

Nina on myös kunnan ääni, sillä hän on se henkilö, joka yleensä vastaa puhelimeen, kun joku soittaa Luodon kuntaan. Suoranumeroon soittaneetkin ovat yhteydessä vaihteeseen/infoon, jos tavoiteltu henkilö ei vastaa puhelimeen.

Kunnantalossa vierailevan tulisi ensin käydä infossa olevan Nina luona. Tämän jälkeen hän voi opastaa sinua eteenpäin ja ottaa yhteyttä henkilöön, jonka haluat tavata. Infopisteen välittömässä läheisyydessä on ns. frontoffice-tilat, joissa voit toimittaa asiiasi. Tällä tavalla säästät monta askelta sekä portaissa että käytävillä. Aina on parasta sopia etukäteen tapaamisajankohdasta haluamasi henkilön kanssa niin saat varmasti asiiasi toimitettua helposti ja sujuvasti.

Tervetuloa Luodon kuntaan!

Annette Kortell-Svenfors

Mångsidigt program under årets trivselkvällar

Trivselkvällarna på torget får en fortsättning och Larsmo kommun och Vårt Larsmo r.f. samarbetar kring arrangemangen.

I sommar blir det två trivselkvällar på torget. Den första trivselkvällen blir i stället en musikkväll för och med ungdomar och kommer att ordnas på idrottsparkens parkering fredagen den 14 juni från kl. 19.

Onsdagen den 17 juni kl. 19 blir det högklassigt program på torgscenen då Eddie Oliva, Helene Nyberg, Christian Vesterkvist och Thomas Enroth tar över scenen.

Sista trivselkvällen för sommaren ordnas fredagen den 9 augusti då Barnens Estrad bjuder på föreställning "Alfons och Mållgan".

Caroline Smedberg

En inkluderande kommun

Jag har nu haft äran att verka som Larsmo kommuns fullmäktigeordförande under ett års tid. Under detta år har jag funderat mycket på uppdraget och vilken viktig uppgift vi har som förtroendevalda.

Enligt Finlands grundlag, 121 §, är självstyrelse för kommunens invånare en grundläggande princip. Detta är inte bara formell lagstiftning utan den utgör en viktig princip i vår demokrati. Kommunen är en gemenskap där vi tillsammans beslutar om vår verksamhet.

Kommunfullmäktige är själva ryggraden i vårt lokala styre. Vid varje kommunalval går kommunens invånare till valurnorna för att välja de personer som ska representera dem och styra vilken riktning som vår kommun ska ta. Kommunfullmäktige är inte bara en symbolisk instans, det är det högsta organet i kommunen. Dess ansvar sträcker sig över alla områden av kommunens verksamhet, från ekonomi till småbarns pedagogik till skola, infrastruktur, idrott och kultur. Fullmäktige har den viktiga uppgiften att fatta beslut som ger största möjliga nytta för invånarna och främjar väl-

befinnandet för hela samhället med de medel som finns till förfogande.

Som kommunfullmäktiges ordförande önskar jag att vår kommun är transparent och inkluderande. Därför uppmuntrar jag till öppen dialog och aktiv delaktighet från våra invånare. Genom att ta del av kommuninvånarnas åsikter kan vi säkerställa att våra beslut är representativa för samhället. Att ha förtroendet att leda och fatta beslut å invånarnas vägnar är en ära, men det är också ett uppdrag som vi bär med ödmjukhet och respekt. Våra handlingar påverkar människors

liv och vårt samhälles framtid.

Vår värld, vårt land och även vårt lokalsamhälle står inför stora utmaningar. I Larsmo kommun hoppas jag att vi kan skapa en känsla av gemenskap som gör oss starka att klara dessa utmaningar. Genom att arbeta tillsammans kan vi bygga en framtid där Larsmo fortsätter att vara världens bästa plats att bo och leva på.

Jag önskar alla kommuninvånare en riktigt skön och avkopplande sommar,

Andreas Hjulfors
kommunfullmäktiges
ordförande

Osallistava kunta

Minulla on nyt ollut kunnia toimia Luodon kunnanvaltuuston puheenjohtajana vuoden ajan. Olen tämän vuoden aikana pohtinut paljon toimeksiantoa ja sitä, miten tärkeä tehtävä meillä valtuutetuilla on.

Suomen perustuslain 121 §:n mukaan kunnan asukkaiden itsehallinto on peruseriaate. Tämä ei ole vain muodollista lainsäädäntöä, vaan se on tärkeä demokratiamme periaate. Kunta on yhteisö, jossa päätämme toiminnastamme yhdessä.

Kunnanvaltuusto toimii kunnallishallinnon selkärangana. Jokaisessa kunnallisvaalissa kunnan asukkaat käyvät vaaliurnilla äänestämässä henkilöitä, joiden tehtävänä on edustaa valitsijoita ja ohjata kunnan toimintaa oi-

keaan suuntaan. Kunnanvaltuusto ei ole vain symbolinen elin, se on kunnan korkein elin. Sen vastuu kattaa kaikki kunnan toiminnan osa-alueet taloudesta varhaiskasvatukseen kouluihin, infrastruktuuriin, urheiluun ja kulttuuriin. Valtuuston tärkeä tehtävä on tehdä päätöksiä, jotka antavat mahdollisimman suuren hyödyn asukkaille ja edistävät käytettävissä olevin keinoin koko yhteisön hyvinvointia.

Kunnanvaltuuston puheenjohtajana haluan kunnatamme olevan läpinäkyvä ja osallistava. Siksi kannustan asukkaidemme avointa keskustelua ja aktiivista osallistumista. Tutustumalla kuntalaisten näkemyksiin voimme varmistaa, että päätöksemme edustavat yhteiskuntaa. Luottamus johtaa ja tehdä

päätöksiä asukkaiden puolesta on kunnia, mutta se on myös tehtävä, jota hoidamme nöyrästi ja kunnioittaen. Toimintamme vaikuttaa ihmisten elämään ja yhteiskuntamme tulevaisuuteen.

Maailmamme, maamme ja jopa paikallinen yhteisömme ovat suurten haasteiden edessä. Toivon, että voimme Luodon kunnassa luoda yhteisöllisyyden tunteen, joka tekee meistä vahvoja selviytymään näistä haasteista. Yhdessä toimimalla voimme rakentaa tulevaisuutta, jossa Luoto on edelleen maailman paras paikka asua ja elää.

Toivotan kaikille kuntalaisille oikein mukavaa ja rentouttavaa kesää,

Andreas Hjulfors
kunnanvaltuuston
puheenjohtaja

Ny vallokal i Holm

Brakar du rösta i vallokalen i Holm?

EU-val ordnas söndagen den 9 juni 2024 kl. 9–20. En nyhet denna gång är att kommgården är ny vallokal i Holm röstningsområde. Övriga vallokaler på valdagen är oförändrade, dvs. Risö skola, Näs skola och Bosund skola.

Kommgården är vallokal också under förhandsröstningen. I Larsmo pågår förhandsröstning 29 maj–4 juni. På vardagar är vallokalen öppen kl. 9–17 och på lördag och söndag kl. 10–14.

Om du har svårt att ta dig till vallokalen kan du rösta hemma. Anmäl då om detta genom att ringa eller e-posta kommunen senast 28.5.2024 kl. 16.00. Förhandsröstning kommer också att ordnas som anstaltsröstning vid Sandlunden.

Totalt kallas omkring 373 miljoner människor i EU till valurnorna för att välja 720 ledamöter till Europaparlamentet. Från Finland väljs 15 ledamöter till parlamentet. I EU-vallet får du rösta på vem som helst av kandidaterna, eftersom kandidaterna i Finland är kandidater i hela landet.

Johanna Holmbäck

Uusi vaali-huoneisto Holmiin

Onko sinulla tapana äänestää Holmin vaalihuoneistossa?

EU-vaalit järjestetään sunnuntaina 9. kesäkuuta 2024 klo 9-20. Uutuutena näissä vaaleissa on, että kunnantalo toimii Holmin äänestysalueen uutena vaalihuoneistossa. Muut vaalipäivän vaalihuoneistot ovat samoja kuin ennenkin, eli Risön koulu, Näsin koulu ja Bosundin koulu.

Kunnantalo toimii myös vaalihuoneistona ennakoäänestyksen aikana. Luodossa ennakoäänesty on käynnissä 29. toukokuuta – 4. kesäkuuta välisenä aikana. Vaalihuoneisto on avoinna arkisin klo 9-17 ja lauantaina/sunnuntaina klo 10-14.

Sinulla on mahdollisuus äänestää kotonasi, jos sinulla on vaikeuksia päästä vaalihuoneistoon. Ilmoita tästä soittamalla tai lähettämällä sähköpostia kunnalle viimeistään 28.5.2024 klo 16.00. Ennakoäänestys järjestetään myös laitosäänestyksenä Sandlundenilla.

Yhteensä noin 373 miljoonaa ihmistä EU:ssa käyvät vaaliurnilla valitakseen 720 edustajaa Europarlamenttiin. Suomesta valitaan 15 edustajaa parlamenttiin. EU-vaaleissa voit äänestää kaikkia ehdokkaita koska Suomen ehdokkaat ovat ehdokkaita koko maassa.

Johanna Holmbäck

Larsmo församling sommaren 2024

- 24–26.6 Tältläger för juniorer i Fagernäs
- 27–28.6 Tältläger för miniorer i Fagernäs
- 6–7.7 Plättkarneval vid prästgårdsstranden
- 6.7 kl. 19 Missionsmöte vid prästgårdsstranden
- 7.7 kl. 12 Friluftsgudstjänst vid prästgårdsstranden
- 11–14.7 Larsmo sommarmöte
- 14.7 kl. 14 Feshögmesse i mötestältet
- 25–30.7 Besök från vänförsamlingarna i Lettland
- 18.8 kl. 10 Högmessa, 50-årskonfirmanderna deltar
- 18.8 kl. 18 Välsignelse av ettorna i kyrkan

Sommarungdomssamling i prästgården varje fredag kl. 20 under tiden 31.5–30.8.
Sommarcafé med väfflor vid Holm bönehus torsdagar kl. 13–15 under tiden 4–25.7.

Mer information om evenemangen och övriga sammankomster finns på vår hemsida www.larsmoforsamling.fi.

Nyckeltal 2023

Invånare	5843
Arbetslöshetsgrad	2,32 %
Kommunalskatt	7,36 %
Verksamhetsbidrag	18,2 milj €
Årsbidrag	1,44 milj €
Lån euro/invånare	5340
Investeringar	8,7
Resultat	11,5 tusen €

Avainlukuja 2023

Asukkaat	5843
Työttömyysaste	2,32 %
Kunnallisvero	7,36 %
Toimintakate	18,2 milj €
Vuosikate	1,44 milj €
Lainaa euroa/asukas	5340
Investoinnit	8,7
Tulos	11,5 tuhatta €

Bokslut 2023

Bokslutet för räkenskapsperioden 2023 uppvisar ett överskott på 11 467 euro. Per 1.1.2023 överfördes anordnande- och finansieringsansvaret för social- och hälsovården samt räddningsväsendet från kommunerna till välfärdsområdena. För kommunalekonomi innebär detta stora förändringar. Kostnadsstrukturen i Larsmo kommuns ekonomi förändrades helt.

Verksamhetskostnaderna minskade med totalt 43,9 % jämfört med året innan och uppgick till 21,2 miljoner euro. Kommunens verksamhetskostnader innehåller 13,5 milj. euro i personalkostnader. Personalkostnaderna ökade med 10 % och var 63,6 % av kommunens totala verksamhetskostnader (2022 var de 32,4 %).

Den största förändringen i verksamhetskostnaderna var ändå inom köp av tjänster, eftersom inga social- och hälsovårdstjänster längre köptes in. Köptjänsterna uppgick till 3,8 milj. euro. De minskade från 22,1 miljoner och var 2023 18 % av de totala verksamhetskostnaderna (58,4 % år 2022). Material och förnödenheter uppgick till 2,2 milj. euro och var 10,6 % av de totala verksamhetskostnaderna (5,2 % år 2022), understöd 1,3 milj. euro och 6 % (3,2 % år 2022) och övriga verksamhetskostnader 0,4 milj. euro och 1,7 % (0,8 % år 2022).

Verksamhetsintäkterna minskade med 24%.

Kommunalskatteprocenten sjönk från 20 % 2022 till 7,36 % 2023 eftersom 12,64 procentenheter överfördes till staten för finansiering av välfärdsområdesreformen. De totala skatteinkomsterna uppgick till 10,3 miljoner euro. De minskade med 9,4 miljoner från 19,7 miljoner, dvs. de minskade med 47,7 %. Kommunens andra stora inkomstkälla, statsandelarna, uppgick till 9,9 miljoner euro. De minskade med 6,6 miljoner från 16,5 miljoner euro, dvs. de minskade med 39,9%.

Investeringsutgifterna uppgick till 8,7 milj. euro. De största investeringarna var kommgårdens tillbyggnad som färdigställdes vid årsskiftet 2023/2024 samt byggandet av Storströmmens daghem som blir färdigt under sommaren och tas i bruk i augusti 2024.

Länestocken ökade till 31,2 miljoner (5 340 euro/invånare). Dotterbolagens andel av lånen var 3,6 milj. euro (626 euro/invånare). Marknadsvärdet på kommunens placeringar var vid årsskiftet 12,3 milj. euro (2 109 euro/invånare).

Kommunkoncernens överskott för räkenskapsperioden blev totalt 0,2 miljoner euro. Kommunkoncernens länestock uppgick till 53,4 milj. euro (9 140 euro/invånare).

Maria Palm

Tilinpäätös 2023

Vuoden 2023 tilinpäätös on 11 467 euroa ylijäämäinen. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalveluiden järjestämis- ja rahoitusvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen kunnilta hyvinvointialueille. Kuntataloudelle tämä merkitsi suuria muutoksia. Luodon kunnan talouden kustannusrakenne muuttui täysin.

Toimintakulut laskivat yhteensä 43,9 % edelliseen vuoteen verrattuna ja olivat 21,2 miljoonaa euroa. Henkilöstökustannusten osuus toimintakuluista on 13,5 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 10 % ollen 63,6 % kunnan kokonaistoimintakuluista (vuonna 2022 ne olivat 32,4 %).

Suurin muutos toimintakuluissa on kuitenkin ostopalveluissa, koska sosiaali- ja terveyspalveluja ei enää ostettu. Ostopalveluiden arvo oli 3,8 miljoonaa euroa. Ne laskivat 22,1 miljoonasta ja vuonna 2023 niiden osuus kokonaistoimintakustannuksista oli 18 % (58,4 % vuonna 2022). Aineet ja tarvikkeet olivat 2,2 miljoonaa euroa eli 10,6 % kokonaistoimintakuluista (5,2 % vuonna 2022), avustukset 1,3 milj. euroa eli 6 % (3,2 % vuonna 2022) ja muut liiketoiminnan kulut 0,4 milj. euroa eli 1,7 % (0,8 % vuonna 2022).

Toimintatuotot laskivat 24 %.

Kuntaveroprosentti laski vuoden 2022 20 prosentista 7,36 prosenttiin vuonna 2023, kun 12,64 prosenttiyksikköä siirrettiin valtiolle hyvinvointialueuudistuksen rahoittamiseen. Yhteensä verotuloja kertyi 10,3 miljoonaa euroa. Ne vähenivät 9,4 miljoonalla 19,7 miljoonasta eli ne laskivat 47,7 %. Kunnan toinen merkittävä tulonlähde, valtionosuudet, oli 9,9 miljoonaa euroa. Ne laskivat 6,6 miljoonalla 16,5 miljoonasta eurosta eli. ne laskivat 39,9 %.

Investointikulut olivat 8,7 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit olivat kunnantalon laajennus, joka valmistui vuodenvaihteessa 2023/2024, sekä Storströmmen päiväkodin rakentaminen, joka valmistuu kesän aikana ja otetaan käyttöön elokuussa 2024.

Lainakanta kasvoi 31,2 miljoonaan euroon (5 340 euroa/asukas). Tytäryhtiöiden osuus lainoista oli 3,6 miljoonaa euroa (626 euroa/asukas). Kunnan investointien markkina-arvo oli vuodenvaihteessa 12,3 miljoonaa euroa (2 109 euroa/asukas).

Kuntakonsernin tilikauden ylijäämä oli 0,2 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin lainakanta oli 53,4 miljoonaa euroa (9 140 euroa/asukas).

Maria Palm

Från sommarstuga till året om-boende

Linda och Carl-Anton Manns flyttade ut till havet

Naturen, närheten till havet och ett smidigare boende.

Linda och Carl-Anton Manns räknar upp många fördelar med att bo på Nabbskata.

Egentligen hade Linda och Carl-Anton Manns inte tänkt bli Larsmobor på heltid. De trivdes bra i sitt hus i Jakobstad och den gamla sommarstugan på Nabbskata som de köpte år 2012 var ett bra komplement sommartid.

– Men när kommunen började planera området väcktes en tanke på att bo här året om. Ju mer vi funderade på det, desto mer lockande blev tanken, säger Carl-Anton.

Beslutet var inte svårt att fatta. Deras två barn är redan vuxna och paret såg bara fördelar med att bygga ett nytt mindre och smidigare hus, i stället för att ha två fastigheter att ta hand om och två gräsmattor att klippa. Den gamla sommarstugan revs och på samma ställe står nu ett modernt hus på 130 kvadratmeter med öppen planlösning och stora fönster mot vattnet. Tanken är att få in så mycket som möjligt av den omkringliggande naturen. En generös terrass mot havet fungerar som ett extra vardagsrum och nere vid stranden finns den gamla röda bastun som alltid

funnits på tomten. På stranden ligger också en båt.

– Jo, vi håller redan på att bli riktiga Larsmobor, säger Carl-Anton Manns, som i vinter upptäckt tjustningen i att fiska med nät under isen.

Nu när trädgården också börjar vara klar hoppas de få mer tid för att utforska området till sjöss.

Linda och Carl-Anton flyttade in i slutet av 2022, tillsammans med sonen Hannes som just gått ut Optima. Huset har tre sovrum, vilket betyder att det finns plats även för Emma när hon kommer och hälsar på. Den stora skillnaden jämfört med att bo i stan är närheten till naturen och havet. De visste redan innan att somrarna här är fantastiska, men nu har de möjlighet att uppleva naturen alla årstider.

– Vi är fortfarande fascinerade av att ha havet och isen så nära inpå varje dag. Vi har ju tillbringat somrarna här, men aldrig sett höststormar eller när isen lägger sig. Att följa med fågellivet om vårarna är också mer spännande än jag trodde,

”

– Jo, vi håller redan på att bli riktiga Larsmobor

säger Carl-Anton.

Både han och Linda är ivriga traillopere och att byta ut hemmastigarna i stan till vandringleden i Larsmo var heller inget problem. Snarare tvärtom.

– Kommunens satsningar på Idrottsparken, friluftsliv och motionsmöjligheter är alldeles fantastiska, säger Linda Manns.

I förrådet finns nyinforskade längdskidor, och tanken är att i framtiden spendera mer tid både längs spåren i Holm och ute på vinterisarna.

Linda är till vardags ekonomi- och personalchef i Kronoby, medan Carl-Anton jobbar på Nordic Lights. Skillnaden i arbetsväg är inte speciellt stor för någondera.

– Läget är bra. Vi är nära stan, samtidigt som det är smidigt att utträta ärenden i Holm. För oss har det heller aldrig varit

viktigt i vilken kommun vi bor, hela regionen känns som hemma. Men visst känns det bra att landa just i Larsmo, säger Linda.

Samarbetet med kommunen under byggprocessen får också bra betyg. I en liten kommun är det ofta enkelt att få tag på tjänstemännen och det gick snabbt både med beslut och åtgärder. Att de själva inte behövde fundera varken på vägen eller alla anslutningar underlättade också byggbeslutet. Än så länge har de grannar bara på ena sidan av huset, men eftersom området är planerat räknar de med fler nybyggen de kommande åren.

– Det enda vi kanske saknar från stan är gemenskapen i grannskapet, vi hann ändå bo där i 20 år och barnen har vuxit upp tillsammans. Men vi ser också fram emot att få lära känna våra nya grannar och de som snart ska börja bygga. Det kommer att bli ett fint område. Det enda vi saknar är asfalt, men även det lär vara på gång.

Sonja Finholm
text och foto

Linda och Carl-Anton Manns trivs bra i sitt nybyggda hus på Nabbskata. Närheten till vattnet är ett stort plus.

Fakta – Familjen Manns

Vem: Linda och Carl-Anton Manns med de två vuxna barnen Emma och Hannes.

Bakgrund: Linda är född och uppvuxen i Källby, medan Carl-Anton är Jakobstadsbo. Familjen bodde tidigare i ett hus i Baggholmen i Jakobstad.

Aktuella med: Nyblivna Larsmobor med nybyggt hus på Nabbskata, där de tidigare hade en sommarstuga.

Det bästa med Larsmo: Närheten till naturen och havet. Och fantastiska möjligheter att utöva friluftsliv.

Hej Larsmobo! är vår nya serie om folk som bor och trivs i vår kommun. Har du tips på någon vi kan intervjua? Hör av dig till annette.kortell-svenfors@lar-smo.fi

Kesämökistä ympärivuotiseksi asunnoksi

Linda ja Carl-Anton Manns muuttivat meren äärelle

Luonto, merenläheisyys ja joustavampaa asumista. Linda ja Carl-Anton Manns luettelevat monia Nabbskatassa asumisen etuja.

tse asiassa Linda ja Carl-Anton Manns aikomuksena ei ollut ryhtyä kokopäiväisiksi luotolaisiksi. He viihtyivät hyvin talossaan Pietarsaassa ja vuonna 2012 ostettu vanha kesämökki Nabbskatalta toimi hyvin täydennyksenä kesäisin.

– Mutta kun kunta aloitti alueen suunnittelun, heräsi ajatus asua täällä ympäri vuoden. Mitä enemmän mietimme asiaa, sitä houkuttelevammaksi ajatus tuli, Carl-Anton sanoo. Päätös ei ollut vaikea tehdä. Heidän kaksi lastaan ovat jo aikuisia, ja pariskunta näki vain etuja uuden pienemmän ja joustavamman talon rakentamisessa sen sijaan, että heillä olisi kaksi hoidettavaa kiinteistöä ja kaksi nurmikkoa leikattavana. Vanha kesämökki purettiin ja samassa paikassa seisoo nyt 130 neliömetrin suuruinen moderni talo, jossa on avoin pohjaratkaisu ja suuret ikkunat veteen päin. Ajatuksena on tuoda mahdollisimman paljon ympäröivästä luonnosta sisälle. Ylimääräisenä olohuoneena toimii tilava meren puolella oleva terassi ja alhaalla rannalla on tontilla aina ollut vanha punainen sauna. Rannassa on myös vene. – No, meistä on tulossa jo todellisia luotolaisia, kertoo Carl-Anton Manns, joka tänä talvena löysi verkkokalastuksen viehätysten.

Nyt kun puutarhakin alkaa valmistua, he toivovat saavansa enemmän aikaa tutustua mereltä käsin alueeseen. Linda ja Carl-Anton muuttivat sisään vuoden 2022 lopulla yhdessä juuri Optimasta val-

Aikuisten lasten ja joustavamman asumisen myötä uusi elämänvaihe alkaa uusille luotolaisille Linda ja Carl-Anton Mannsille.

mistuneen poikansa Hanneksen kanssa. Talossa on kolme makuuhuonetta, joten tilaa on myös Emmalle, kun hän tulee käymään. Suurin ero kaupungissa asumiseen verrattuna on luonnon ja meren läheisyys. He tiesivät jo, että kesät täällä ovat upeita, mutta nyt heillä on mahdollisuus kokea luonto kaikkina vuodenaikoina.

– Olemme edelleen innoissamme siitä, että meri ja jää ovat niin lähellä joka päivä. Olemmehan viettäneet täällä kesät, mutta emme ole koskaan nähneet syysmyrskyjä tai meren jäätymistä. Lintujen seuraamista keväällä on myös jännittävämpää kuin lullin, Carl-Anton sanoo.

Sekä hän että Linda ovat innokkaita maastajuoksijoita, ei-

kä kaupungin kotireittien vaihtaminen Luodon vaellusreiteihin ollut ongelma. Pikemminkin päinvastoin. – Kunnan panostukset Urheilupuistoon, ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksiin ovat aivan loistavia, Linda Manns sanoo.

Varastossa on äskettäin hankitut murtomaasukset ja ajatuksena on viettää jatkossa enemmän aikaa sekä Holmin laidoilla että ulkona talvijäällä. Linda on päivisin talous- ja henkilöstöpäällikkö Kronobyssa, kun taas Carl-Anton työskentelee Nordic Lightsilla. Ero työmatkojen pituudessa ei ole kummallaakaan erityisen suuri.

– Sijainti on hyvä. Olemme lähellä kaupunkia, kun taas Holmissa on helppo hoitaa asioita. Meille ei ole koskaan ollut tär-

keää, missä kunnassa asumme, koko seutu tuntuu kodiilta. Mutta varmasti tuntuu hyvältä asettua juuri Luotoon, Linda sanoo.

Myös yhteistyö kunnan kanssa rakennusprosessin aikana saa hyvät arvosanat. Pienessä kunnassa virkamiehiin on usein helppo ottaa yhteyttä ja toiminta oli nopeaa niin päätösten kuin toimenpiteiden puolesta. Rakennuspäätöstä helpotti myös se, että heidän ei itse tarvinnut miettiä tietä tai kaikkia yhteyksiä. Toistaiseksi heillä on naapureita vain toisella puolella taloa, mutta koska alue on kaavoitettu, he odottavat lisää uudisrakentamista tulevina vuosina.

– Ainoa asia, jota saatamme kaivata kaupungista, on naa-

puristoa, asuimme kuitenkin siellä 20 vuotta ja lapset ovat saaneet kasvaa yhdessä. Mutta odotamme myös innolla tutustumista uusiin naapureihin ja pian rakentamiseen ryhtyviin. Siitä tulee kiva alue. Ainoa asia, joka meiltä puuttuu, on asfaltti, mutta sekin on ilmeisesti tulolla.

Sonja Finholm

Faktaa Mannsin perheestä

Kuka: Linda ja Carl-Anton Manns kahden aikuisen lapsensa Emman ja Hanneksen kanssa.

Taustaa: Linda syntyi ja kasvoi Källbyssä, kun taas Carl-Anton on Pietarsaaresta kotoisin. Perhe asui aiemmin talossa Pietarsaaren Oinaansaassa.

Ajankohtaista: Uusia luotolaisia uudella talolla Nabbskatassa, jossa heillä oli aiemmin kesämökki.

Parasta Luodossa: Luonnon ja meren läheisyys. Ja upeat mahdollisuudet ulkoilla.

Hei luotolainen! on uusi sarjamme ihmisistä, jotka elävät ja viihtyvät kunnassamme. Onko sinulla vinkkejä henkilöstä, joi- ta voisimme haastatella? Ota yhteyttä sähköpostiosoitteeseen annette.kortell-svenfors@larsmo.fi

folkhälsan

Den viktigaste verksamheten som Folkhälsan i Larsmo ordnar är simskolorna, där över 300 barn deltar varje sommar. Vi ordnar också vattengymnastik vid Östanlid, gågrupper runt om i kommunen, rörelseglädje för seniorer och föräldra-barnjumppa för 3-6-åringar. Vi planerar att ordna en friluftsklubb i höst, genast när skolorna startar, för åk 4-6 vid skidstugan i Holm centrum. Barnen får prova på olika friluftaktiviteter, göra upp eld och utforska naturen. Vid varje klubb tillfälle ordnas också nå-

got att äta och dricka. Håll utkik efter datum och anmälan via våra kanaler!

Som medlem understöder du vår verksamhet för hälsa och välbefinnande för Larsmo kommuns invånare. Du får också en värdefull prenumeration på tidningen Folkhälsan (5 nr/år), som innehåller många intressanta och aktuella artiklar från hela Svenskfinland. Vissa av våra kurser kräver medlemskap för att man ska kunna delta. Barn till en förälder som är medlem får en förmånligare simskoleavgift. Du blir enkelt medlem via vår hemsida.

Flytvästar i olika storlekar kan hyras av oss under sommarmånaderna via Pias Livs. En SUP-bräda kan också hyras, genom att kontakta Marina på tel. 050 342 1176.

Aktuell verksamhet och info hittar du genom att följa oss på Facebook: Folkhälsan i Larsmo eller på Instagram: folkhalsanilarsmo. På vår hemsida www.folkhalsan.fi/larsmo hittar du länkar för anmälningar till aktuella kurser.

Med önskan om en skön sommar!
Styrelsen

Föreningen Folkhälsan i Larsmo ordnar denna sommar simskolor enligt följande:

24.6-5.7 Assarskär 1 och Svennasminne 1
8.7-19.7 Assarskär 2 och Kackur
22.7-2.8 Svennasminne 2, Sonamo och Fagernäs

Alla simskolor har en nybörjargrupp för barn som inte är simkunniga och de som kan simma lite och en fortsättningsgrupp för de barn som kan simma 25 meter och mera. Barn som fyller sex år under året och äldre får delta. Mera information hittar du i samband med anmälan som görs elektroniskt via Folkhälsans kursbokningssystem på www.folkhalsan.fi och på vår lokalförenings egen sida. Där kan man också enkelt bli medlem i vår förening. Föreningsmedlemmar har rabatterat pris på simskolorna. För de barn som har en förälder som är medlem i folkhälsan är priset 20 euro för en kurs. I annat fall är priset 30 euro/barn. Anmälan till sommarens simskolor öppnar 20.5.

Läsning hemma och på dagis med Polyglutt

Larsmo kommuns fokusområden inom småbarnspedagogiken 2024 är hållbarhet och välmående, rörelse, utomhuspedagogik, stärkande av det finska språket samt språklust och läsning. Utifrån dessa fokusområden ansökte vi på Grev daghem om projektpengar från Brita Maria Renlunds stiftelse för att kunna erbjuda tjänsten Polyglutt Home Access åt våra dagisbarns familjer. Vi fick stöd och pengarna räckte till tjänsten Polyglutt Home Access till alla dagisbarns familjer i Larsmo under ett års tid samt till en stor hög med fysiska böcker till vårt dagis och en utfärd till STEP-utbildningens sagostig i Nykarleby nu på våren. Tusen tack till Brita-Maria Renlunds stiftelse!

och läser eller läslyssnar tillsammans med dem. På så sätt får man ha många fina diskussioner och samtal om livets små och stora saker.

Vi förespråkar inte mera skärmtid för barn, utan vi förespråkar läsning och aktiva bok-samtal tillsammans med barnen. Polyglutt är en pedagogisk app som är välgjord och böckerna är inlästa och kategoriserade på ett professionellt sätt. Appen uppdateras kontinuerligt med nya böcker och det är en trygg plattform för läsning. Det finns även en barnläge-funktion där man kan begränsa så att det syns bara några böcker i taget. Aktuella ämnen presenteras i bokhyllor och vi på dagis kan dela aktuella böcker och bokhyllor med vårdnadshavarna. På så sätt blir det en fin växelverkan mellan småbarnspedagogiken och hemmen.

Vi, från Grev daghem, önskar alla en trevlig sommar med många sköna lästunder i solen, på bryggan, i gröngräset, i tältet eller ute på villan!

Ina Byggmästar

Vad är då Polyglutt och Polyglutt Home Access?

Polyglutt är en digital bilderbokstjänst från ILT Education som vi använder i Larsmo kommun. Vi kom i kontakt med tjänsten och appen redan 2018 via projektet Språkens lärstig. Sedan dess har den budgeterats med varje år och därmed har vi tillgång till över 5 000 barnböcker digitalt på upp till 70 olika språk.

Vi, alla inom småbarnspedagogiken, älskar den fysiska barnboken. Det finns knappt något bättre än att sitta ner och läsa för en grupp intresserade barn med tindrande ögon. Vi

samarbetar med de lokala biblioteken och kommer aldrig att sluta med de fysiska böckerna.

Nu har vi fått ett fantastiskt komplement till de fysiska böckerna. Via Polyglutt har vi tillgång till en massa böcker inom otaliga olika temaområden. Vi får läsa och lyssna på böckerna på storskärm eller på väggen eller t.o.m. utomhus en mulen dag via lärplatta eller vår bärbara projektor. När man visar boken på väggen så ser alla barn bra, vi kan zooma in på bilder och fundera kring känslor, färger, former osv. Vi förespråkar aktiva bokstunder, där

vi alltid sitter med som pedagoger och kan pausa och fundera och bokprata kring det vi hör och ser. Vi använder också Polyglutt när vi utforskar det finska språket. Det är enkelt att först lyssna på en bok på svenska och sedan samma på finska och fundera på betydelsebärande ord i texten och vad det heter på de olika språken. Även för barn med ett annat modersmål kan det kännas tryggt att få lyssna på en bok på det egna modersmålet.

Genom att alla dagisbarns familjer nu har tillgång till Polyglutt Home Access har de även

hemma tillgång till ca 3 600 digitala barnböcker på upp till 70 olika språk. Vi vet alla att läsning och att lyssna på sagor ger upplevelser som kan ge glädje, tröst och mod. Det bidrar till att stärka självkänslan och att förstå andras känslor och omvärlden. Att tidigt och ofta läsa för barn lägger en god grund för ordförrådet samt för framtida språkförståelse, läsning och inläring.

Man kan välja om man läser själv eller om man vill lyssna på böckerna i Polyglutt. Vi förespråkar att man så ofta som möjligt sitter med sina barn

Projekt tillsammans med After Eight

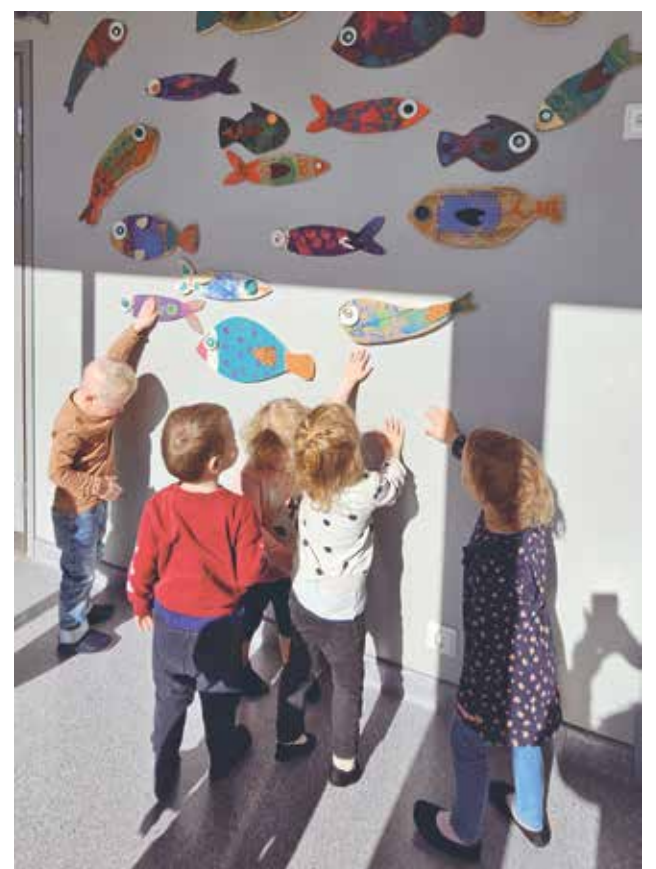

Vi på Trälaren har fått jobba tillsammans med AE Verkstad, Musikcafé After Eight, med att förnya och skapa en trevligare korridor på vårt daghem. Det var ett samarbete där ungdomar har fått möta våra barn i en trygg miljö och där ungdomarna har fått testa på hur det är att jobba med barn och att göra något för någon annan.

Temat har varit fiskar och skärgård. Barnen har fått rita fiskar som de på AE Verkstad har förvandlat till ett undervattenslandskap i form av vinyltejpning på korridorens fönster. Barnen fick delta i en workshop på After Eight i Jakobstad och där fick de dekorera egna fiskar med återbruksmaterial. Ungdomarna har även fixat fönsterdekorationer i keramik, med skärgårdstema.

Projektet blev en fin helhet och en positiv upplevelse för både barnen, ungdomarna på verkstaden och personalen på Trälaren och Musikcafé After Eight. Som avslutning på detta samarbete ordnades en fin vernissage på daghemmet.

Heidi Björkskog

Rolig och spännande teater i Vasa

Vi i Näs skola var på besök till Wasa teater torsdagen den 21 mars för att titta på teatern Handbok för superhjältar. Vi åkte den långa vägen till Vasa med två bussar. När vi kom fram till teatern hängde vi av oss våra ytterkläder och sökte efter våra platser. Det var spännande att sitta och vänta innan teatern började. Strax innan föreställningen började släcktes belysningen i salen och dörrarna stängdes.

Pjäsen började med att en flicka som hette Lisa blev jagad och mobbad av tre klasskamrater. En dag hittade Lisa en magisk bok i biblioteket. Den hette Handbok för super-

hjältar och i den stod det hur man kunde lära sig olika superkrafter. Varje gång hon öppnade boken kom en magisk figur fram och sa vad som stod i boken. Lisa började träna i smyg och lärde sig att flyga. Hon tog fast skurkar och räddade tre killar från en arg gorilla. Det var samma pojkar som hade retat henne tidigare. Nu lovade de att vara snälla och de blev vänner.

Det roligaste som hände i teatern var när Lisas två hamstrar kom åkande i en radiostyrd bil för att hjälpa till att ta fast skurkarna. Hamstern Olga ropade: "Oskar, gasen i botten!" Alla i publiken storskrattade. Wolfgang var ledare för

skurkarna och han var arg och lite läskig. Han var lång och hade långt skägg. Vi tyckte att de alla var duktiga skådespelare. Det var en kul och spännande teater med många överraskningar som till exempel en rökbomb som luktade och fyllde hela teatern med rök. Efter teatern åt vi vår matsäck innan vi åkte hem igen.

Vi i åk 2 har läst alla böckerna i serien Handbok för superhjältar. Det finns hittills nio böcker, men sammanlagt kommer det att komma ut 24 böcker i serien. Vi ser fram emot att läsa alla böckerna.

Åk 2B i Näs skola

Årskurs 6 på besökskväll i Larsmohuusi

En efterlängtat besökskväll för åk 6 ordnades i april i kommunens ungdomsgård.

Det brukar vara en tradition varje vårtermin att de blivande högstadieläverna får bekanta sig med ungdomsverksamheten och med ungdomsledarna vid Larsmohuusi.

Denna gång var det hela 80 förväntansfulla barn på plats och ledarna hade fullt upp med att ordna lekar och umgås med barnen.

Det blev en riktigt lyckad

kväll, konstaterar ungdomsledaren Malena Walberg efteråt.

Förutom lekar, tävlingar och umgänge bjöds det på hotdogsbuffé och saftbål.

I augusti är alla nya sjuor välkomna och ungdomsledarna hälsar att de ser fram emot att träffa nya ungdomar.

Larsmohuusi (Holm fritidsgård) som är ungdomarnas vardagsrum har öppettider för ungdomar i åk 7 och uppåt två kvällar i veckan.

Nina Forss-Hästbacka

De blivande sjuorna hade en trevlig besökskväll vid kommunens ungdomsgård.

Storströmmens daghem

Bbyggandet av Storströmmens daghem börjar nu vara på slutsträckan. I det nybyggda daghemmet kommer det att finnas sex avdelningar: tre avdelningar för barn under tre år och tre avdelningar för barn över tre år. Personalen inom småbarnspedagogiken har fått vara delaktig i valet av avdelningarnas namn. Avdelningarna fick namnen Trollsländan, Myran, Fjärilen, Myggan, Humlan och Nyckelpigan.

Storströmmens daghem kommer liksom de övriga daghemmen i kommunen att ha utomhuspedagogik, rörelse och finska som tyngdpunktsområden. Personalen till daghemmet är rekryterad och den första träffen för personalgruppen kommer att ske inom kort.

Vi kommer att ordna öppet hus för allmänheten under hösten då vi välkomnar alla intresserade att bekanta sig med vårt nya daghem.

Inuläget är såväl barn som vuxna förväntansfulla och vi ser fram emot att få inleda verksamheten vid Storströmmens daghem till hösten!

Lisa Hellström & Anette Björkvik

Bollsportsframgångar för Cronhjelmsskolan

Detta läsår blev det tre medaljer av olika valör för Cronhjelmsskolan i bollsporter i skolidrottsförbundets mästerskapstävlingar. Både flickorna och pojkarna skapade historia med sina prestationer.

I oktober spelades finalturneringarna i fotboll i Kronoby både för pojkarna och flickorna. Flickorna var först ute och tog för första gången en historisk bronsmedalj i fotboll. Pojkarna spelade en vecka senare och sopade rent med motståndet och var det klart bästa laget för dagen. Detta ledde till ett guld, som var det första Cronhjelmsskolan lagt beslag på i fotboll. 2017 blev det silver i Vasa för pojkarna.

Medaljerna i fotboll var inte de enda medaljerna för detta läsår. Pojkarna tog också en historisk medalj i innebandy. Det blev en silverpeng för pojkarna som inte förlorade en enda match i finalturneringen, men Korsholm tog guldmedaljen med bättre målskillnad.

Förutom skolidrottsförbundets mästerskapstävlingar har Cronhjelmsskolan även skördat fina framgångar i de regionala turneringarna i volleyboll och ishockey. I volleyboll tog pojkarna en seger i Bennäs och i ishockeyturneringen i Nykarleby blev skolans lag tvåa.

Patrik Sandell

Isa Fagerholm och Linn Björkskog, elever i årskurs 9, med föreläsare Cajsa Elvström

Vardagsekonomi i Cronhjelmsskolan

"Det finns inga snabba pengar" och "Verkar något för bra för att vara sant så stämmer det antagligen inte". Placeringsrådgivare Cajsa Elvström från Pendersörenejdens Andelsbank ger goda råd när hon föreläser för Cronhjelmsskolans elever i årskurs 9 kring temat vardagsekonomi.

Eleverna får tips på hur man kan tänka kring inkomster och utgifter, vad man ska grunda köpbeslut på samt slit och släng kontra kvalitetsprodukter. Cajsa visar också ett exempel på hur man betalar en faktura, vilket många elever ännu inte har erfarenhet av. Hon betonar vikten av att tänka framåt och börja spara för framtiden med tanke på eventuella studier och bostadsköp.

– Det var viktigt att höra att man ska sätta upp mål och börja spara i god tid ifall man önskar köpa något i framtiden, säger Linn Björkskog och Isa Fagerholm.

Eleverna uppmanas att fundera över vad som hör till basbehoven (kläder och mat), drömmar (telefon och dator) och stora inköp (bil och bostad). Genom att spara 10 euro i veckan får man ett belopp på 520 euro på ett år. Dessa pengar kan placeras på ett sparkonto med ränta eller i aktier/fonder och då kan pengarna öka i värde.

Benjamin Ford i årskurs 8 tyckte föreläsningen var intressant.

– Ränta på ränta-effekten får störst effekt om man börjar investera i ung ålder, säger Cajsa.

Eleverna kommer snart att vara myndiga och då kan det bli aktuellt att ansöka om studiestöd och -lån, köpa eller hyra bostad och börja sköta sina ärenden vid FPA, Kanta och MinSkatt.

– Senast då behöver ni börja använda nättjänster. Kom ihåg att aldrig ge ut era nätbankskoder till en osäker källa på nätet, uppmanar Cajsa.

Elever i årskurs 8 har också fått ta del av en liknande föreläsning kring vardagsekonomi med Marina Nygård från Marthaförbundet. I denna Ekonomiskola får eleverna lära sig begrepp som vad är pengar, pengar och mående, snabbblån, budget, ränta och amortering, sparande och investeringar.

– Föreläsningen gav tips på hur man kan använda sina pengar på ett smart sätt. Man tänker inte alltid på att när man köper billiga saker ofta, t.ex. godsaker, så kan det bli väldigt dyrt i slutändan, säger Benjamin Ford.

Båda dessa föreläsningar ingår som en del av Cronhjelmsskolans mål att fostra ungdomar till framtida ekonomisk hållbarhet genom att tidigt ta ansvar för sin egen ekonomi.

Annika Forsman

Marina Nygård från Marthaförbundet håller Ekonomiskola.

Eleverna i klass 7 E gläds över vinsten och ska använda priset till att göra något roligt tillsammans.

Vinst i Sjukampen

Teknatur Sjukampen är en tävling som kombinerar teknik och naturvetenskap och riktar sig till elever i årskurs 7 i de finlandssvenska skolorna. Bland omkring 2 000 deltagande elever kvalificerade sig klass 7 E i Cronhjelmsskolan för final. Silas Sundström, Jacob Penttilä och Wilhelm Lindgren representerade klassen i finalen i Helsingfors. De kombinerade sina styrkor och kunskaper på ett föredömligt sätt och vann hela finalen bland sju tävlande lag. Prissumman på 700 euro kommer hela klassen till godo.

Teknatur Utmaning är en inspirerande aktivitetsdag för elever i årskurs 8 och 9 och den ordnades samtidigt som finalen i Sjukampen. Deltagarna jobbade i grupper på 4–5 elever från olika skolor och skulle lösa en uppgift kopplad till ett aktuellt tema. Årets tema var "En bättre värld". Alina Vesternäs och Wilhelmina Nynäs representerade Cronhjelmsskolan.

Vi lärare som följde med gratulerar till fina prestationer!

Annika Forsman och Johan Kallis

Blackout Poetry

Under april månad fick årskurs 5 i Holm skola besök av bibliotekspedagog Ulrika Backlund. Vi fick lära oss att skriva texter på olika sätt.

Ett projekt vi jobbade med var Blackout Poetry.

Då utgår man från en text som finns, t.ex. en text ur en spännande bok. Man börjar med att välja ut vilka ord i texten som man vill använda. Sen skriver man en ny text utgående från de utvalda orden.

Det vanligaste sättet är att stryka över alla andra ord i texten med en svart tuschpenna. På så sätt framträder den nya texten på ett häftigt sätt.

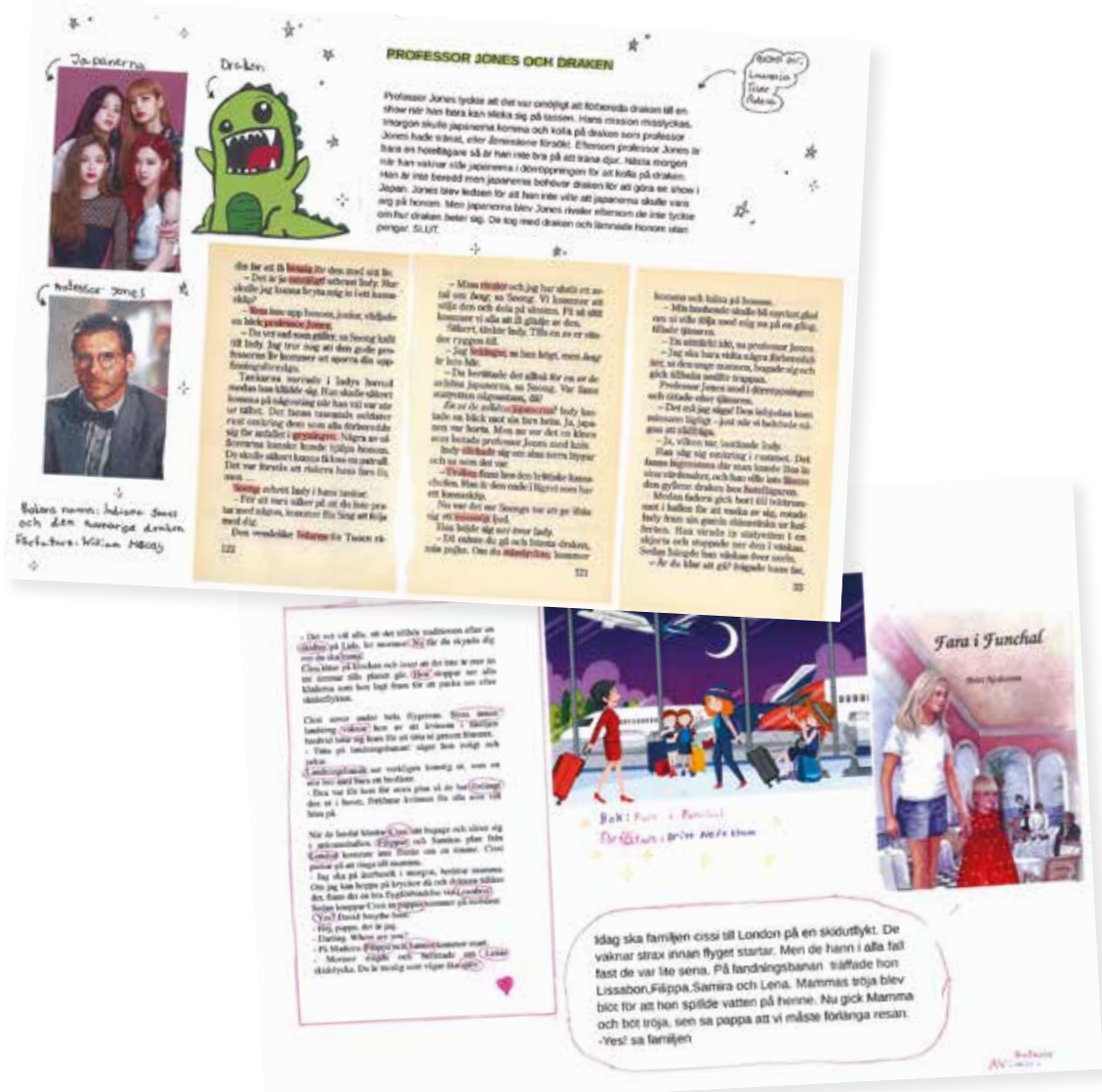
Eleverna fick printa ut egna bilder som de tyckte passade ihop med texten.

Femmorna tyckte att det var roligt att arbeta i grupper med projektet. En del tyckte att det var utmanande eftersom man var tvungen att tänka efter vad man gjorde.

Man kan även göra detta hemma om man har böcker som man är villig att offra för konstens och litteraturens skull.

Vi tackar biblioteket för ett trevligt program och uppmuntrar alla som har möjlighet att delta då tillfälle ges.

Skrivet av elever i Holm skola i årskurs 5 samt deras lärare.

Läskampanj på Furuholmens daghem

Under vårterminen har vi på Furuholmens daghem haft en läskampanj i samarbete med hemmen.

Det började med att vi på daghemmet fick ta del av undersökningar som visar på att barns läsförståelse har försämrats och att läsningen får allt mindre plats i barnens vardag. Vi gjorde upp en plan för att få både barnen och hemmen delaktiga och satte igång.

Vi började med att inhandla en hel

del ny litteratur med hjälp av pengar från Svenska kulturfonden. Böckerna cirkulerar mellan avdelningarna så att variationen i det vi läser blir större. På daghemmet läser vi mycket, så böckerna har varit i flitig användning vid sidan om de böcker vi redan har, bokappen Polyglutt och biblioteksböcker.

Sedan blev det dags att involvera hemmen med hjälp av ett läsbingo med roliga uppdrag. När barnen hade klarat utmaningen fick de en

medalj. Hemmens nästa uppgift blev att skriva boktitlar på böcker de läst hemma på små papperslöv. Alla avdelningar har haft ett eget träd att fästa löven på och tillsammans har vi kunnat imponeras över hur mycket barnen läst hemma.

Vi upplever att både vuxna och barn haft roligt under läskampanjens gång och hoppas på att vi tillsammans kan fortsätta öka barnens intresse för läsning.

Matilda Löfs-Häggman

LARSMO IF

TRÄNA MED OSS I SOMMAR!

FRIIDROTTENS sommarsäsong inom LIF kör igång i juni. Alla nya och gamla friidrottare är välkomna med! Vi träffas på sportplan tisdagar klockan 18.

Det blir också juniorgrupper inom **MTB-CYKLINGEN**, håll utkik efter mer info på föreningens webbplats och på Facebook.

www.larsmoif.idrott.fi

De nya stugorna är högklassiga och standarden är bättre än man normalt tänker på då vid ordet stuga.

Campingområdet förnyas och lockar redan övernattare

Sex nya moderna stugor, tre till på kommande och ett nytt rekreationsområde är på gång vid campingområdet vid Strandis.

Engång i tiden hette den kännspaka gula byggnaden vid Sju broars skärgårds väg Strandcamping, sedan blev det kort och gott Strandis. Nu är Strandis Smokehouse det rätta namnet. Det är inte bara namnet och verksamheten som ändrats under åren på området. Hela campingområdet förnyas för närvarande. Det är Rönnliden Invest Ab som förnyat campingområdet, men Strandis Smokehouse sköter om försäljningen och bokningarna.

De sex splittrnya stugorna rymmer fyra personer plus två extrabäddar per stuga. (I en ryms bara fyra på grund av ett tekniskt utrymme i byggnaden.) De första hyresgästerna har man redan haft, så nu hinner man lära av de första erfarenheterna och utveckla inför den egentliga sommarsäsongen.

– Eftersom Larsmo har så ofantligt mycket att erbjuda för

Anders Höberg, vd för Strandis Smokehouse, ser stor potential för det förnyade campingområdet och dess verksamhet.

den som är intresserad av till exempel goda skidspår, hoppas vi även på intresse att övernattna vintertid, säger Anders Höberg, som arrenderade campingområdet i 30 år, och driver Strandis Smokehouse.

Utöver skidspåren nämner han fina cykelbanor, fina vandringsleder i naturen och en av Finlands finaste frisbeegolfbanor som han tror kan locka till sig besökare till Larsmo med omnejd.

– Jag kände till kommunens planer för området och visste att campingplatsarrendet skulle ta slut och ser det som en möjlighet till utveckling för området. Det här är bra för hela regionen. Jag ser Strandis Smokehouse Village camping & resort lite som Powerpark i Härmä. Många aktiviteter byggs kring ett och samma ställe och synerigeffekter nås.

Färre caravanplatser

Caravanplatserna har efter

omändringen blivit färre. De har minskat från 80 platser till 36 platser, men platserna är stora och moderna. Det gamla caravanområdet är planerat som bostadsområde och kommer att få parhus så småningom.

Servicehuset på området genomgår som bäst en grundlig renovering.

De gamla stugorna, som var mycket mindre, har sålts bort.

– Tidigare låg caravanplatserna närmast vattnet. Nu är det stugorna som finns där och caravanplatserna finns längre upp på land. De är större och bättre utmärkta.

De gamla stugorna kändes gamla redan 1985 då Höbergs familj kom till platsen.

– De var från 1970-talet.

Populärt vinterbadställe

Anders Höberg var 17 år då hans föräldrar köpte affären 1985 och den lilla baren i anslutning till affären. Verksamheten

har utvecklats och byggnaden byggts om många gånger efter det. I dag satsar man mycket på fiskrökeriet och restaurangen, men butiksdelen finns kvar.

- Pandemin var förödande för restaurangbranschen. Folk kommer gärna ut och äter lunch, men har de ätit lunch ute kommer de inte ut och äter en gång till på kvällen. Det här en trend som förstärkts efter pandemin.

Själv hade han två månader innan pandemin stängde ned allt köpt Jugend Boutique Hotel i Jakobstad, så han kom till en vändpunkt och var tvungen att tänka om. En förändring blev att förstärka rökeriverksamheten via ett utvecklingsprojekt under pandemin. Frukten av det är Strandis Smokehouse. Småningom fördjupades samarbetet med Daniel Löf och hans bryggeriverksamhet som köptes upp och flyttades till Larsmo sommaren 2023. Daniel Löf är fortsättningsvis bryggmästare och är i dag är anställd av företaget och är marknadsföringsansvarig.

Sedan tidigare är Strandis känt för sitt fiskrökeri och nu satsar man allt mer på lokalproducerat. Detta hoppas man även ska intressera gästerna i stugorna vid campingområdet.

Strandis är även ett populärt

vinterbadsställe sedan dryga 20 år tillbaka. Vinterbada kan man göra alla dagar utom söndag från oktober till sista april.

- Det är inte ovanligt att bastun som rymmer 50 besökare är fullsatt.

Strandis Smokehouse Village vilar därmed på fler ben i dag, bland annat restaurangen, upplevelser som bastuupplevelser, rökeriet och bryggeriet samt campingområdet.

Förnyade campingområdet

Detaljplanen för Storströmmen reviderades 2018 så att områdesreservering för camping och övernattningsstugor minskades.

Larsmo kommuns dotterbolag Rönnliden Invest Ab förnyar campingområdet med byggstart 2023.

Rönnliden Invest arrenderar nu ett cirka 1,6 hektar stort område med byggrätt för 35 vagnplatser, 9 uthyrningsstugor och en bastubyggnad.

Byggkostnader för det förnyade campingområdet, de sex nya stugorna och grunden för tre stugor uppgår till 1,4 miljoner euro.

Text och foto:
Harriet Jossfolk-Furu
Strandisbilder:
Larsmo kommun

Uusittu leirintäalue houkuttelee jo yöpyviä vieraita

Strandiksen leirintäalueelta löytyy nyt kuusi uutta modernia mökkiä, kolme lisää on vielä tulossa sekä uusi virkistysalue.

Aikoinaan Seitsemän saariston tien varrella sijaitseva omaleimaista keltaista rakennusta kutsuttiin Strandicampingiksi, josta myöhemmin tuli Strandis. Paikan nykyinen nimi on Strandis Smokehouse. Alueella on muuttunut paljon muutakin vuosien varrella kuin vain nimi ja yritys. Parhaillaan koko leirintäalue uusitaan. Leirintäalueen uudistuksesta vastaa Rönnliden Invest ab, mutta myynnistä ja varauksista huolehtii Strandis Smokehouse.

Uusia mökkejä on tällä hetkellä kuusi. Jokaiseen upouuteen mökkiin mahtuu neljä henkilöä sekä kaksi lisävuoletta (teknisen tilan vuoksi taloon mahtuu vain neljä.) Ensimmäiset vuokralaiset ovat jo vierailleet, joten nyt on aikaa ottaa oppia ensimmäisistä kokemuksista ja kehittyä ennen varsinaista kesäkautta.

- Koska Luodolla on niin paljon tarjottavaa esimerkiksi hyvistä hiihtoladuista kiinnostuneille, toivomme kiinnostusta yöpymiseen myös talvella, kertoo leirintäalueen 30 vuodeksi vuokrannut Strandis Smokehousea ylläpitävä Anders Högborg.

Hiihtolatuksen lisäksi hän mainitsee hienot pyörätiet, mukavat vaellusreitit kauniissa luonnossa ja yhden Suomen hienoimmista frisbeegolfkentistä, jotka hän uskoo houkuttelevan vierailijoita Luotoon ja lähiseudulle.

- Tiesin kunnan suunnitellut alueelle ja tiesin, että leirintäaluevuokrasopimus päättyisi ja koen sen mahdollisuutena alueen kehittämiseksi. Tämä on hyvä koko seudulle. Strandis Smokehouse Village camping & resort leirintä- ja lomakeskus muistuttaa hieman Härmän Powerparkia. Monet toiminnot rakentuvat saman paikan ympärille, jolloin saavutetaan synergia-vaikutuksia.

Vähemmän karavaanari-paikkoja

Muutoksen jälkeen matkailuvaunupaikkoja on vähentynyt.

Paikkoja on vähennetty 80 paikasta 36 paikkaan, mutta paikat ovat suuria ja moderneja. Vanha karavaanialue on suunniteltu asuinalueeksi, jonne lopulta rakennetaan paritaloja.

Alueen huoltorakennukseen tehdään parhaimmillaan perusteellinen remontti.

Vanhat paljon pienemmät mökit on myyty.

- Aiemmin karavaanipaikat olivat aivan veden äärellä. Nyt mökit on sijoitettu sinne ja karavaanipaikat löytyvät ylempänä. Paikat ovat suurempia ja paremmin merkattuja.

Vanhat mökit tuntuivat vanhoilta jo vuonna 1985, kun

”
Ei ole epätavallista, että sauna, johon mahtuu 50 kävijää, on täynnä.

Högbergin perhe saapui paikalle.

- Ne olivat 1970-luvulta.

Suosittu talviuintipaikka

Anders Högborg oli 17-vuotias, kun hänen vanhempansa ostivat kaupan vuonna 1985 ja sen vieressä olevan pienen baarin. Liiketoiminta on kehittynyt ja rakennusta on sen jälkeen muutettu useaan otteeseen. Nykyään kalasavustamoon ja ravintolaan panostetaan paljon, mutta kauppaosa säilyy.

- Pandemia oli tuhoisa ravintola-alalle. Ihmiset halusivat mielellään mennä ulos syömään lounasta, mutta kun he ovat syöneet ulkona lounaan, he eivät enää mene ulos toista kertaa syömään illalla. Tämä on trendi, joka on vahvistunut pandemian jälkeen.

Hän itse oli ostanut Pietarsaaresta Jugend Boutique-hotellin kaksi kuukautta ennen kuin pandemia sulki kaiken, joten hän tuli käännekohtaan ja joutui miettimään toimintaansa uudestaan. Yksi

muutos oli savustamotoiminnan vahvistaminen pandemian aikaisella kehitysprojektilla. Tämän tuloksena syntyi Strandis Smokehouse. Pikkuhiljaa yhteistyö syveni Daniel Löfin ja hänen panimoliiketoimintansa kanssa, joka ostettiin ja toiminta siirtyi Luotoon kesällä 2023. Daniel Löf jatkaa panimomestarina ja on nykyään yhtiön palveluksessa ja vastaa markkinoinnista.

Aiemmin Strandis on ollut tunnettu kalasavustamostaan ja nyt panostetaan yhä enemmän paikallisiin tuotteisiin. Tämän toivotaan kiinnostavan myös leirintäalueen mökeissä yöpyviä vieraita.

Strandis on myös ollut suosittu talviuintipaikka yli 20 vuoden ajan. Talviuintia voi harrastaa joka päivä paitsi sunnuntaisin lokakuusta hirtikuun loppuun saakka.

- Ei ole epätavallista, että sauna, johon mahtuu 50 kävijää, on täynnä.

Strandis Smokehouse Village seisoo siis nykyään useammalla jaloalla, muun muassa ravintola, elämykset kuten saunaelämykset, savustamo ja panimo sekä leirintäalue.

Uusittu leirintäalue

Storströmmenin asemakaava uudistettiin vuonna 2018 siten, että aluevarausta leirintäaluetta ja yöpymismökkejä varten vähennettiin.

Luodon kunnan tytäryhtiö Rönnliden Invest Ab Oy uudistaa leirintäaluetta vuodesta 2023 alkaen.

Rönnliden Invest vuokraa nyt noin 1,6 hehtaarin suuruisen alueen, jolla rakennusoikeus 35 vaunupaikalle, 9 vuokramökille ja saunarakennukselle.

Uudistetun leirintäalueen, kuuden uuden mökin ja kolmen muun mökin perustuksen rakennuskustannukset ovat 1,4 miljoonaa euroa.

Harriet Jossfolk-Furu

SeaMacs huvudsyssla är i dag försäljning av snöskotrar, fyrhjulingar, små traktorer, utombordsmotorer till båtar, båtar och hjullastare. Företagets VD Jonas Ahlö är nöjd med den nya fastigheten.

Hjullastare nyhet för utvidgade SeaMac

SeaMac har bytt plats och utökat sin försäljning med hjullastare.

Sedan januari i år finns SeaMac på Balticvägen 2 i Bosund, i före detta Riktas fastighet. – Vi visste att fastigheten var på väg att bli ledig i många år och höll utkik efter den. Men vi hyr bara en del av den, säger vd Jonas Ahlö som hoppas på goda synergieffekter då fler företag så småningom flyttar in i fastigheten.

Det tar förstås ett tag att bo in sig och små och större förändringar sker hela tiden, men Ahlö tycker att det känns bra att vara på det nya stället. Flytten sammanfaller lämpligt med att företaget blev återförsäljare av hjullastare, något man för närvarande satsar stort på att marknadsföra.

Servicesidan viktig

Ahlö blev företagare 2007 när tankstationen öppnade bredvid Grill 57 i Bosund. Nästan direkt kom även försäljningen av snöskotrar igång, senare även försäljning av båtar, utombordare och fyrhjulingar. I dag är tankstationen såld och företaget koncentrerar sig på försäljning och service.

– Jag ser det som viktigt att man erbjuder service på det man säljer och ser servicebiten som en självklarhet, säger Ahlö.

Sedan 2012 är han heltidsföretagare och en av fyra deläg-

are i företaget. Ahlö är vd och företaget har för tillfället en heltids- och en deltidsanställd. Att bli företagare är inget han ångrar även om det är mycket jobb och ibland osäkra tider. Vid osäkra tider är det bra att ha många ben att stå på.

– Till skillnad från många andra företag innebar pandemitiden ett uppsving för oss. När folk tvingades vara mer hemma ökade intresset för fyrhjulingar, snöskotrar och båtar.

Säljer till utlandet

Överlag har intresset för småtraktorer och fyrhjulingar ökat när det gäller snöskottning. Många vill ha en mindre maskin som kan hjälpa till med snöröjningen.

– Innan Ukrainakriget hade vi en del försäljning till ryska medelklassen i Ryssland i några år. Men det tog abrupt slut redan 2014. Det var speciellt begagnade snöskotrar som intresserade dem.

I och med internet blir det vida känt vad som finns till salu var och när, så att kunderna kommer från utlandet är inte ovanligt.

– Var varan finns spelar ingen roll för den som verkligen vet vad den vill ha. Vi har haft kunder från Kazakstan, Italien och Grekland.

Bra samarbete

Ahlö har inga direkta drömmar angående framtiden. Han arbetar själv främst med försäljning, men också i verkstaden när det behövs.

– Just nu är jag nöjd och måste koncentrera mig på att marknadsföra hjullastarna. Saker tenderar att ramla över en och då måste man ta ställning där och nu, precis som med hjullastarna. Från Sverige tog man kontakt för att man sökte en återförsäljare för dem i Finland. Vi hoppade på det tåget. Men det är svårt att veta på förhand när man borde tacka ja eller nej till möjligheter som erbjuds. Ibland väljer man fel, ibland rätt.

En sak som han däremot tror hårt på är att båtar alltid kommer att intressera Larsmoborna i och med Larsmos läge.

Det som han tycker är bra i Larsmo är det goda samarbetet företagare emellan, även mellan konkurrenter.

– Nästan dagligen har jag kontakt med konkurrenter angående reservdelar. Alla verkar förstå vikten av konkurrens och vilket mervärde det ger till ens eget företag att vi lockar kunder till kommunen.

Text och foto:
Harriet Jossfolk-Furu

Pyöräkuormaaja laajentuneen SeaMacin uutuutena

SeaMac on vaihtanut sijaintia ja kasvattanut myyntiään pyöräkuormaajilla.

Tämän vuoden tammi-kuusta lähtien SeaMac on toiminut osoitteessa Balticintie 2 Bosundissa entisessä Riktan kiinteistössä.

– Tiesimme, että kiinteistö oli vapautumassa ja seurasimme tilannetta. Vuokraamme siitä vain osan, sanoo toimitusjohtaja Jonas Ahlö, joka toivoo hyviä synergiavaikutuksia, kun kiinteistöön pikkuhiljaa siirtyy lisää yrityksiä.

Taloon asettuminen toki kestää hetken ja pieniä ja suuria muutoksia tapahtuu koko ajan, mutta Ahlön mielestä uudessa paikassa on hyvä olla. Muutto osui kätevästi samaan aikaan, kun yhtiöstä tuli pyöräkuormaajien jälleenmyyjä, asia johon yhtiö tällä hetkellä panostaa voimakkaasti markkinointiin.

Huoltopuoli tärkeä

Ahlö ryhtyi yrittäjäksi vuonna 2007, kun tankkausasema avattiin Grill 57:n viereen Bosundissa. Melkein heti alkoi myös moottorikelkkojen myynti, myöhemmin myös veneiden, perämoottoreiden ja nelipyöräisten myynti. Nykyään tankkausasema on myyty ja yritys keskittyy myyntiin ja huoltoon.

– Pidän tärkeänä, että pystymme tarjoamaan huoltoa myynnissä oleville tuotteille ja pidän huoltoa itsestänselvyytenä, Ahlö sanoo. Vuodesta 2012 lähtien hän on ollut päätoiminen yrittäjä ja yksi yhtiön neljästä osakkaasta. Ahlö on tj ja yhtiössä on tällä hetkellä yksi kokoaikainen ja yksi osa-aikainen työntekijä. Yrittäjäksi ryhtyminen ei ole asia, jota hän katuu, vaikka siihen liittyy paljon työtä ja joskus epävakaita aikoja. Epävakaana aikoina on hyvä olla laaja toimiala.

– Toisin kuin monilla muilla yrityksillä, pandemiakausi merkitsi meille nousukautta. Kun ihmiset joutuivat olemaan enemmän kotona, kiinnostus mönkijöihin, moottorikelkkoihin ja veneisiin kasvoi.

Myyntiä ulkomaille

Kaiken kaikkiaan kiinnostus

pieniin traktoreihin ja nelipyöräisiin on lisääntynyt lumenpoiston suhteen. Monet etsivät pienempää konetta helpottaakseen lumitöitä.

– Ennen Ukrainan sotaa meillä oli Venäjällä jonkin verran myyntiä venäläiselle keskiluokalle muutaman vuoden ajan. Mutta se loppui äkillisesti jo vuonna 2014. Heitä kiinnostivat erityisesti käytetyt moottorikelkat.

Internetin myötä tieto leviää laajasti siitä, mitä on myynnissä missä ja milloin, joten asiakkaiden ulkomailta saapuminen ei ole epätavallista.

– Tavarain sijainti ei ole väliä niille, jotka todella tietävät mitä haluavat. Meillä on ollut asiakkaita Kazakstanista, Italiasta ja Kreikasta.

Hyvää yhteistyötä

Ahlölla ei suoranaisesti oli haaveita tulevaisuudesta. Hän työskentelee pääasiassa itse myynnin parissa, mutta tarvittaessa myös verstaalla.

– Tällä hetkellä olen tyytyväinen ja haluan keskittyä pyöräkuormaajien markkinointiin. Asioilla on tapana kasautua, jolloin sinun on heti otettava asia hoitaakseen, aivan kuten pyöräkuormaajien kanssa. Yhteydenotto tuli Ruotsista, koska he etsivät jälleenmyyjää Suomesta. Hyppäsimme siihen junaan. Mutta on vaikea tietää etukäteen, milloin sinun pitäisi sanoa kyllä tai ei tarjotuille mahdollisuuksille. Joskus valitset väärin, joskus oikein.

Yksi asia, johon hän kuitenkin uskoo vahvasti, on että veneet tulevat aina kiinnostamaan luotolaisia Luodon sijainnin vuoksi.

Hänen mielestään Luodossa on hyvä yhteistyö yrittäjien kesken, jopa kilpailijoiden kesken.

– Olen lähes päivittäin yhteydessä kilpailijoihin vaarasien suhteen. Kaikki näyttävät ymmärtävän kilpailun merkityksen ja mitä lisäarvoa se tuo omalle yritykselle, jos houkuttelemme kuntaan asiakkaita.

Harriet Jossfolk-Furu

Projekt PIA: Bekämpning av invasiva växter

Projekt PIA, 2022–2024, är en gemensam ansträngning från de fem kommunerna i Jakobstadsregionen för bekämpning av invasiva växter. Målet är att utveckla en regional handlingsplan för bekämpningsarbetet, som en del av Jakobstadsregionens klimatarbete.

Inom projekt PIA är projektledare Moa Sundelin på plats i Larsmo under perioden 27.5–30.8.2024 och under fyra veckor i juni och juli bekämpas blomsterlupin och jättebalsamin på kommunens prioriterade områden tillsammans med tre sommarungdomar.

Projektledaren kommer även att ordna solotalkon för alla invånare i kommunen. Solotalkon

ordnas kring Cronhjelmsskolan för bekämpning av blomsterlupin och vid Fagnäs lekpark på Söderholmsvägen 18 för bekämpning av jättebalsamin. Vid solotalkoplatserna hittas information om hur man bekämpar de invasiva arterna och växtavfallet hämtas regelbundet upp av kommunen.

Under juni till augusti finns containrar för uppsamling av invasiva växtarter placerade vid Cronhjelmsskolans parkeringsplats i Holm samt vid Ekorosks återvinningsstation på Granvägen 3 i Eugmo. Containerarna är till hjälp för alla kommunens invånare. Obs! Av växtavfallet produceras biogas i Jippo, så i containrarnas växtavfall ska det finnas så lite jord som

möjligt och inga plastpåsar!

Invasiva växter utgör en potentiell risk för den naturliga balansen och mångfalden i våra ekosystem. För att bevara den biologiska mångfalden är det viktigt att ta itu med dessa växter även i den egna trädgården.

Mera information om projekt PIA finns på Larsmo kommuns hemsida, Miljövården, och på Facebook-sidan "Projekt PIA – PIA projekt".

Bekämpningsmetoder för de invasiva arterna blomsterlupin och jättebalsamin:

Blomsterlupin

Metod 1: Vid en mindre förekomst kan du ta bort hela växten genom att klippa nära mar-

ken med trädgårdssax eller dra upp den med roten.

Metod 2: Ifall det är fråga om ett stort område kan du trimma nära marken, men ta bort blommor med frön för hand för att förhindra spridning.

Upprepning: Vid trimning som metod, följ upp flera gånger under sommaren.

Jättebalsamin

Metod 1: Dra upp med roten för enkel och effektiv bekämpning.

Metod 2: Klipp av hela växten eller blommorna, för hand eller med trädgårdssax.

Upprepning: Vid klipping av blommorna som metod, följ upp flera gånger under sommaren.

Bekämpningsarbete – enkla tips för invånarna

Identifiera den invasiva arten, t.ex. via www.vieraslajit.fi eller www.laji.fi

Utrusta dig med verktyg. Du kan behöva handskar, spade, trädgårdssax eller trimmer.

Ta bort växtdelarna säkert. När du klippt eller brutit av växtdelarna, samla ihop växtavfallet i plastpåsar, transportera dem till containern för invasiva växter i din kommun och töm innehållet för att förhindra spridning av frön.

Upprepa processen vid behov! Invasiva arter kan vara envisa så det krävs flera omgångar av bekämpning.

PIA-projekt: Haitallisten vieraslajien torjunta

PIA -hanke 2022–2024 on Pietarsaaren seudun viiden kunnan yhteinen hanke haitallisten vieraskasvien torjumiseksi. Tavoitteena on kehittää alueellinen toimintasuunnitelma työn torjuntaan osana Pietarsaaren seudun ilmastotyötä.

PIA-hankkeen projektipäällikkö Moa Sundelin on Luodossa 27.5.–30.8.2024 ja neljän viikon ajan kesä-heinäkuussa on käynnissä komealupiinin ja jättipalsamin torjunta kunnan painopistealueilla yhdessä kolmen kesätyöntekijän kanssa.

Projektipäällikkö järjestää myös soolotalkoot kunnan asukkaille. Soolotalkoot järjestetään Cronhjelminkoulun ympäristössä komealupiinin

torjumiseksi ja Fagnäsän leikkipuistossa osoitteessa Söderholmintie 18 jättiläisbalsamin torjumiseksi. Ohjeita haitallisten vieraslajien torjuntaan löytyy soolotalkoopaikoista ja kasvijätteet kerätään säännöllisesti kunnan toimesta.

Kesä-elokuussa invasiivisten kasvilajien keräyslavat löytyvä Holmista Cronhjelmsskolan parkkipaikalta ja Ekoroskin kierrätysasemalta Eugmossa osoitteessa Kuusitie 3. Lavat ovat kaikkien kunnan asukkaiden käytettävissä. Huom! Kasvijätteistä tuotetaan biokaasua Jepualla, joten kasvien jätteissä tulee olla mahdollisimman vähän maata konteissa eikä muovipusseja!

Invasiiviset kasvit muodosta-

vat mahdollisen riskin ekosysteemimme luonnolliselle tasapainolle ja monimuotoisuudelle. Biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi on tärkeää torjua näitä kasveja myös omassa puutarhassa.

Lisätietoja hankkeesta PIA on saatavilla Luodon kunnan verkkosivuilla Ympäristönsuojelu ja Facebook-sivulla "Projekt PIA – PIA projekt".

Menetelmät haitallisten vieraslajien komealupiinin ja jättipalsamin torjumiseksi:

Komealupiini

Metod 1: Jos kyseessä on pienempi esiintymä, voit poistaa koko kasvin leikkaamalla lähellä maata puutarhasaksil-

la tai vetämällä sitä ylös juuresta.

Metod 2: Trimmaa lähellä maata suurilla alueilla, mutta poista kukat siemenillä käsin leviämisen estämiseksi.

Toistaminen: Jos olet valinnut menetelmäksi trimmaamisen, seuraa mahdollista kasvua useita kertoja kesän aikana.

Jättipalsami

Metod 1: Vedä ylös koko kasvi juurineen.

Metod 2: Leikkaa pois koko kasvi tai kukat, käsin tai puutarhasaksilla.

Toistaminen: Jos olet valinnut menetelmäksi kukkien leikkaamisen, toista se useamman kerran kesän aikana.

Torjuntatyö – yksinkertaisia vinkkejä asukkaille

Tunnista haitallinen vieraslaji, esim. osoitteesta www.vieraslajit.fi tai www.laji.fi

Hanki oikeat välineet. Tarvitset käsineet, lapion, puutarhasaksen tai trimmerin.

Poista kasviosat turvallisesti. Kun olet leikannut tai katkaisut kasviosat, kerää kasvijätte muovipusseihin, kuljeta ne kuntasi haitallisten vieraskasvien jätekonttiin ja tyhjennä sisältö estääkseen siementen leviämisen.

Toista prosessi tarpeen mukaan! Haitalliset vieraslajit voivat olla itsepäisiä, joten niitä on torjuttava useamman kerran.

Teststillfälle med Sonny Lou och Amanda

Kartläggningsverktyget Lexplore testas i årskurs 2 och årskurs 4

Arskurs 2 och årskurs 4 i kommunens skolor har under läsåret deltagit i ett pilotprojekt med Lexplore, som är ett kartläggningsverktyg för läsning. Eleverna kartläggs tre gånger under läsåret så att lärarna kan följa med deras läsutveckling och se vilken läsnivå de befinner sig på i relation till andra elever i samma åldersgrupp.

Amanda Sundström, speciallärare i Holm skola, och Matilda Asplund, klass- och speciallärare i Holm skola, berättar mer om arbetet med Lexplore och pilotprojektet.

– Arbetet i Lexplore kan delas in i fyra olika skeden: först läser eleven en text och programmet spelar in elevens ögonrörelser och röst. Sedan gör programmet en AI-baserad analys som tar fasta på var eleven fäster blicken under läsningen, hur länge eleven stannar upp vid vissa ord och hur elevens blick rör sig över orden. Efter det får läraren tillgång till elevens resultat och kan diskutera dem med eleven. Det sista skedet är arbetet med läsning i skolvarda-

gen mellan kartläggningstillfällena. Lexplore kan då ge förslag på material som är anpassat för elevens läsnivå.

Amanda är överlag nöjd med Lexplore:

– Lexplore ger en insikt i elevernas läsutveckling och läsförståelse. För oss speciallärare är det positivt att vi får feedback direkt efter testningen. Det är också bra att testet är objektivt, att resultaten samlas elektroniskt och att vi får tillgång till läsflytsövningar och böcker som passar elevens nivå. Det sparar tid och resurser när testningen görs på det här sättet. Men det är viktigt att komma ihåg att det inte är en heltäckande utvärdering. Vi behöver också komplettera det med testning av skrivning, stavning och djupare läsförståelse.

– Som klasslärare har man en känsla för vilken läsnivå eleverna befinner sig på, men när eleverna kartläggs i Lexplore får man det bekräftat och kan ge dem material som är lagom utmanande, säger Matilda.

– Vi kartlägger alla elever i de årskurser som deltar i pilotpro-

jektet för att vi ska kunna anpassa undervisningen efter elevernas behov och erbjuda stöd i rätt tid på rätt nivå, säger Amanda. Resultaten kan också användas i utvärdering tillsammans med hemmen.

Sonny Lou Snellman i årskurs 4 i Holm skola och Amanda Sundström visar hur ett teststillfälle går till. Sonny Lou läser två texter på skärmen, först en som högläsning och sedan en tyst för sig själv. Efter varje text ställer Amanda några läsförståelsefrågor. Direkt efteråt dyker en analys upp på Amandas skärm, och de diskuterar den tillsammans.

– För många elever är det motiverande att vi kan se på resultaten tillsammans direkt efter läsningen. Det är värdefullt för både lärare och elever.

Pilotprojektet fortsätter under läsåret 2024–2025 och speciallärarna följer med samma elever, som då kommer att gå i årskurs 3 och årskurs 5. Genom att följa med eleverna under två läsår får lärarna en mer omfattande bild av läsutvecklingen.

Sofia Lindkvist

Skolornas och förskolornas arbetsdagar 2024–2025

I kommunens skolor och förskolor inleds höstterminen 2024 tisdagen 13.8 kl. 9.00. Höstlovet infaller 17–18.10 och jullovet 21.12–6.1.

Vårterminen 2025 inleds tisdagen 7.1. Sportlovet infaller

vecka 9, dvs. 24.2–2.3. Vårterminen avslutas lördagen 31.5.

Mer utförlig information finns på kommunen hemsida i sektionen Barn, unga och utbildning > Grundläggande utbildning > Skolor-

nas arbetsdagar > Arbetsdagar 2024–2025. Skolornas och förskolornas arbetsdagar har fastställts av svenska skolsektionen.

Sofia Lindkvist

Välkommen till Köpmanholmen

Fredagen 24.5 öppnar Köpmanholmens restaurang och café sina dörrar för säsongen. I år är det vi på Pikap Kitchen som kommer att driva verksamheten på Köpmanholmen. Pikap Kitchen har funnits i Larsmo centrum sedan förra sommaren.

Delar av förra sommarens utbud kvarstår. Meny kompletteras också med nya rätter. Du kan äta maten på plats, men även ta med av grillmaten packad för takeaway. Meny kommer att bestå av måltider likt det som erbjuds från Pikap Kitchen i Larsmo centrum, såsom hamburgare, kebab, grillpanna, sallader och våfflor. Därtill serverar vi restaurangmat (t.ex. mos med mörkt nötkött, köttbullar, schnitzel). Cafédiken kommer att hållas fylld med färska bakverk och glassfrysen är självklart också fylld.

Alla är välkomna till Köpmanholmen! Vi kommer ordna aktiviteter och evenemang som riktar sig till ungdomar och barnfamiljer. På ön finns minigolf, en liten lekplats med gungor och också olika utespel, såsom volleyboll, hästskokastning och tre-i-rad.

På Köpmanholmen finns en stor bastu som man kan hyra och som passar bra vid gruppbokningar. I samma byggnad finns ett rum som är inrett med soffa och stolar. Där finns också ett litet kök och eget wc. Vi hyr även ut lokalen "Terramare" som passar ypperligt till konferenser, strategimöten, firmafester och dylikt.

Vi öppnar fredagen 24.5. Efter skolavslutningen 3.6 har vi öppet varje dag kl. 12–21 under sommarlovet. Taxibåten trafikerar under våra öppethållningstider från Sonamo roddbåtshamn. Taxibåten är till för alla och den är också avgiftsfri.

Kontakt: Isabella Aspfors 044 7977117

Tervetuloa Köpmanholmenille

Tänä vuonna Köpmanholmenin ravintola ja kahvila avaa ovensa perjantaina 24.5. Tänä vuonna Pikap Kitchenin väki pyörittää Köpmanholmenin toimintaa. Pikap Kitchen on toiminut Luodon keskustassa viime kesästä lähtien.

Osa viime kesän valikoimasta säilyy edelleen. Ruokalistaa täydennetään myös uusilla annoksilla. Ruoat voi syödä paikan päällä, mutta grilliruokat saa myös take away-annoksina. Ruokalista koostuu Luodon keskustassa sijaitsevan Pikap Kitchenin kaltaisista aterioista, kuten hampurilaisista, kebabeista, grillipannusta, salaateista ja vohveleista. Lisäksi tarjoamme ravintolaruokaa (muusia murealla naudanlihalla, lihapullia, snitseliä...). Kahvilan tiski on täynnä tuoreita leivonnaisia ja pakastimesta löytyy tietysti myös jäätelöä.

Kaikki ovat tervetulleita Köpmanholmenille, nuoret ja lapsiperheet. Järjestämme kaikille soveltuvaa toimintaa ja tapahtumia. Saarelta löytyy minigolfrata, pieni leikkipaikka keinuineen sekä erilaisia ulkopelejä, kuten lentopallo, hevosenkengänheitto ja jätänkänshakki-peli.

Köpmanholmenilla on iso vuokrattavissa oleva sauna, joka sopii hyvin ryhmävarauksiin. Samassa rakennuksessa on sohvalla ja tuoleilla sisustettu huone. Tilassa on myös pieni keittiö ja oma wc. Vuokraamme myös "Terramare" -tilaa, joka sopii erinomaisesti konferensseihin, strategiakokouksiin, yritysjuhliin ja vastaaviin tilaisuuksiin.

Avaamme perjantaina 24.5. Koulujen päätyttyä 3.6. olemme avoinna joka päivä klo 12–21 kesälomien aikana. Taksivene liikennöi aukioloaikoinamme Sonamon soutuvenesatamasta. Kaikki voivat käyttää taksiveneettä ja se on myös ilmainen.

Yhteys: Isabella Aspfors 044 7977117

**KOM HIT!
TULE TÄNNE!**

24.7.2024 kl/klo 13-17

Rekryteringsevenemang | Rekrytointitapahtuma
Jakobstad | Pietarsaari, Campus Allegro

**Världens bästa plats.
Maailman paras paikka.**

#jakobstadsregionen #pietarsaarensu

Bjud in den du saknar till rekrytationsmässan Kom hit! 24.7

Söker du nytt jobb? Vill du se vad regionens näringsliv har att erbjuda? Har du en dotter, en son, ett barnbarn eller en kusin som du saknar lite extra och hoppas att kunde flytta hit? Bjud då in dem för att bekanta sig med denna fantastiska region och besöka Kom hit!

Onsdag 24.7 kl. 13-17 mitt under Jakobs dagar-veckan ordnas rekrytationsmässan Kom Hit! i Campus Allegro i Jakobstad igen. Senaste sommar hade mässan över 1 000

besökare och 40 utställare på plats. Näringsliv, kommuner, boendeaktörer och utbildningsanordnare är på plats och marknadsför sitt utbud.

Kom också du och bli inspirerad av allt vad Jakobstadsregionen, världens bästa plats, har att erbjuda!

Kutsu kaipaamasi henkilö Tule tänne! -rekrytointitapahtumalle 24.7

Etsitkö uutta työtä? Haluatko nähdä, mitä seudun elinkeinoelämällä on tarjottavana? Vai onko sinulla tytär, poika, lapsenlapsi tai serkku, jota kaipaavat erityisen paljon ja toivoisit muuttavan tänne? Kutsu silloin heid-

ät paikalle Tule tänne! -tapahtumaan!

Keskiviikkona 24. heinäkuuta klo 13-17 keskellä Jaakon päiviä järjestetään taas Tule tänne! -rekrytointitapahtuma Campus Allegrossa Pietarsaaressa. Viime kesänä paikalla oli yli 1000 kävijää ja 40 näytteilleasettajaa. Yritykset, kunnat, asuntotoimijat ja koulutuksen järjestäjät ovat paikalla markkinoimassa tarjontaansa.

Tule sinäkin ja innostu Pietarsaaren seudun, maailman parhaan paikan, tarjonnasta!

Aktuellt från planläggningen

Strandgeneralplan – revidering

Ett utkast till Larsmo strandgeneralplan var lagt till påseende kring årsskiftet och de åsikter och utlåtanden som har inkommit har behandlats under våren. Allmänt när det gäller planläggning krävs det att tillräckliga utredningar görs för att säkerställa att alla delar av MBL (Markanvändnings- och bygglagen) följs. Under våren har konsulten och kommunen fört diskussioner med myndigheterna för att hitta en samsyn på vad som är tillräckliga utredningar i förhållande till målsättningen med revideringen.

Vi hoppas dock kunna publicera ett förslag ännu före semestermånaden och förhoppningsvis slutföra planen under hösten 2024.

Generalplan 2050

Under våren 2024 kommer en generalplan över hela kommunen att påbörjas med ett mål år på 2050. Under en längre tid har det funnits önskemål från myndighetshåll att kommunen bör uppgöra en helhetsplan över markanvändningen i kommunen. Den nya generalplanen har samma målår som den nya landskapsplanen har. Den nya landskapsplanen som Österbottens förbund uppgör kommer att färdigställas under hösten 2024.

Totalt är ca 63 % av kommunens landareal (med bilväg) planerad med detalj- eller generalplaner. Generalplanen 2050 kommer att vara riktigivande för kommunens markanvänd-

ning de kommande dryga 20 åren på ett övergripande plan.

Risöhall delgeneralplan

En byggnadsinventering har påbörjats på Risöhallområdet och är en del av de utredningar som krävs för att uppgöra en plan för Risöhallområdet. Målsättningen är att ha ett utkast på planen under hösten 2024.

Revidering på del av Murmästar detaljplan

En revidering kommer att påbörjas på en del av Murmästar detaljplan i Bosund. Det är fråga om kvarter 15 på Murmästar detaljplan där f.d. butiken fanns. Tanken är att ändra området till ett radhusboende i centrala Bosund.

Thomas Käldestrom

Fastighets Ab Larsmo bostäder

Fastighets Ab Larsmo bostäder är kommunens fastighetsbolag som förvaltar hyreslägenheter i Larsmo. I nuläget har bolaget 126 hyreslägenheter som är fördelade enligt följande:

- Bosund 25 lägenheter
- Näs 8 lägenheter
- Holm och Hannula 42 lägenheter
- Storströmmen och Risö 20 lägenheter
- Lilla Furuholmen 21 lägenheter
- Vikarholmen 10 lägenheter

Mer information om oss finns på kommunens hemsida under www.larsmo.fi / boende och miljö. Där hittar du också vår bostadsansökan. Lämna alltid in bostadsansökan, även om det gäller ett framtida behov. Då du finns med i bostadskön kontakter vi dig när en lämplig lägenhet blir ledig. Kom också ihåg att lämna in bilagorna till ansökan. Bostadsansökan är i kraft 6 månader.

Nu finns också möjlighet att få e-faktura. För att få e-faktura behöver man ta kontakt med den egna banken och där via göra ett avtal om e-faktura med Larsmo Bostäder.

Om du har frågor angående lägenheterna eller övriga frågor som berör hyresbostäderna så kontakta oss gärna på telefon 06 7857 205 eller per e-post: linda.myrevik-nynas@larsmo.fi eller kim.thylin@larsmo.fi

Fastighets Ab Larsmo Bostäder

Kim Thylin

Kiinteistö Ab Larsmo Bostäder Oy

Kiinteistö Ab Larsmo Bostäder Oy on kunnan kiinteistöyhtiö, joka hallinnoi vuokra-asuntoja Luodossa. Tällä hetkellä yhtiöllä on 126 vuokra-asuntoa, jotka jakautuvat seuraavasti:

- Bosund 25 asuntoa
- Näs 8 asuntoa
- Holm ja Hannula 42 asuntoa
- Storströmmen ja Risö 20 asuntoa
- Lilla Furuholmen 21 asuntoa
- Vikarholmen 10 asuntoa

Lisätietoa meistä löytyy kunnan verkkosivuilta osoitteesta www.larsmo.fi / asuminen ja ympäristö. Sieltä löydät myös asuntohakemuksemme. Jätä aina asuntohakemus, vaikka se koskisi tulevaa tarvetta. Kun olet asuntojonossa, otamme sinuun yhteyttä heti kun sopiva asunto vapautuu. Muista lähettää myös hakemuksen liitteet. Asumishakemus on voimassa 6 kuukautta.

Nyt on mahdollista vastaanottaa myös e-lasku. E-laskua varten sinun tulee ottaa yhteyttä omaan pankkiisi ja tehdä e-laskusopimus Larsmo Bostäderin kanssa.

Jos sinulla on kysyttävää asunnoista tai muita vuokra-asuntoon liittyviä kysymyksiä, ota yhteyttä numeroon 06 7857 205 tai sähköpostitse: linda.myrevik-nynas@larsmo.fi tai [kim.thylin@larsmo.fi](mailto:thylin@larsmo.fi)

Kiinteistö Ab Larsmo Bostäder Oy

Kim Thylin

Energieffektivisering och förminskning av koldioxidutsläpp

Larsmo arbetar vi aktivt med energieffektivisering då det är en viktig åtgärd för att minska vår miljöpåverkan samt bidra till en hållbarare framtid. Genom att använda den energi vi använder effektivt minskar vi vårt koldioxidavtryck och samtidigt sparar vi pengar i det långa loppet.

I budgeten för år 2024 har vi reserverat 100 000 euro som används till energieffektivisering. Nedan finns några åtgärder som redan är gjorda eller som ska genomföras under 2024:

Installation av solpaneler:

2023 installerades en solpanelspark in till kommundagen och år 2024 installeras solpaneler på följande ställen: Storströmmens daghem, Sandlundens servicehem och Centrumhuset. Genom att installera solpanelerna producerar vi vår egen förnybara energi och stor del av sommarens energi produceras genom dessa.

Byte till led-belysning:

Vi har bytt till led-belysning i Risö skola och kommundagen. Delar av Cronhjelmsskolan och Sandlund kommer bytas till led. Vid idrottsparken kommer

vi under 2024 också byta till led-belysning där vi inte redan har bytt.

Vid byte till led-belysning i fastigheter har vi fått en återbetalningstid mellan 1 och 3 år i de flesta fall.

Fastighetsautomation:

Under 2023 och 2024 har vi uppdaterat gamla fastighetsautomatiksystém i fastigheterna till moderna molnbaserade tjänster och på så vis har vi möjlighet att hela tiden effektivisera och reglera fastigheterna enligt behov. Vi har också en bättre helhetsbild av fastighetsmassan och dess teknik.

Byte till eldrivna fordon:

Enligt kommunens strategi borde merparten av våra bilar vara klimatsmarta 2030 och vi är på god väg mot detta. I dagsläget har vi en hybrid samt tre elbilar som rullar på vägarna.

Har du frågor gällande kommunens arbete med energieffektivisering eller vill du ha mer information så tveka inte att höra av dig till undertecknad.

Mattias Thors

Energiatehokkuus ja hiilidioksidipäästöjen vähentäminen

L uodossa panostamme aktiivisesti energiaterokkuuteen, koska se on tärkeä toimenpide ympäristövaikutusten vähentämiseksi ja kestävämmän tulevaisuuden edistämiseksi. Käyttämällä energiaa tehokkaasti pienennämme hiilijalanjälkeämme ja samalla säästämme rahaa pitkällä aikavälillä.

Vuoden 2024 talousarvioon on varattu 100 000 euroa, joka käytetään energiaterokkuuteen. Alla joitain toimenpiteitä, jotka on jo toteutettu tai jotka tullaan toteuttamaan vuonna 2024:

Aurinkopaneelien asennus:

Kunnantalon viereen asennettiin aurinkopaneelipuisto Vuonna 2023 ja vuonna 2024 aurinkopaneelija asennetaan seuraaviin paikkoihin: Storströmmen päiväkotia, Sandlundenin palvelukeskukseen ja Centrumhuset-kiinteistöön. Asentamalla aurinkopaneelit tuotamme omaa uusiutuvaa energiaa ja näiden kautta tuotetaan suuri osa kesän energiasta.

Siirtyminen LED-valaistukseen:

Olemme siirtyneet LED-valaistukseen Risön koulussa ja kunnantalolla. Osassa Cronhjelmssinkoulua ja Sandlund-

nia valaistus vaihtuu LED:iksi. Urheilupuistossa siirrymme vuonna 2024 kokonaan LED-valaistukseen.

Kiinteistöjen siirtyessä LED-valaistukseen olemme useimmissa tapauksissa saaneet 1-3 vuoden takaisinmaksuajan.

Kiinteistöautomaatio:

Olemme vuosien 2023 ja 2024 aikana päivittäneet kiinteistöjen vanhoja kiinteistöautomaatiojärjestelmiä nykyaikaisiin pilvipalveluihin ja näin meillä on mahdollisuus jatkuvasti tehostaa ja säädellä kiinteistöjä tarpeen mukaan.

Meillä on myös parempi kokonaiskuva kiinteistömassasta ja sen tekniikasta.

Vaihto sähkökäyttöisiin ajoneuvoihin:

Kunnan strategian mukaan suurin osa autoistamme tulisi olla ilmastoälykkeitä vuoteen 2030 mennessä, ja sitä kohti ollaan menossa hyvässä vauhdissa. Käytössämme on tällä hetkellä yksi hybridi- ja kolme sähköautoa.

Jos sinulla on kysyttävää kunnan energiaterokkuustyöstä tai haluat lisätietoja, ota rohkeasti yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Mattias Thors

Tyynelä Tomtegård slår upp portarna igen som vanligt i juli.

Vi har öppet 1-31.7 kl. 11-18. Observera ändrade öppettider, vi har stängt på måndagar, med undantag för 1 juli.

Tio utställningar öppnar till sommaren, bland annat en ny fin utställning med käspaikka-duk, samt ett förnyat leksaksmuseum. Som vanligt är tomtebutiken öppen och där kan man köpa sig en egen tomte om man så önskar.

Caféet betjänar kunder under öppettiderna och uteplatserna är öppna för fika. Vi har också A-rättigheter.

Entréavgiften är för vuxna 15 euro och för barn 5 euro.

Varmt välkomna!

Tyynelän Tonttula avaa ovensa jälleen totuttuun tapaan heinäkuussa.

Olemme avoinna 1-31.7. Klo. 11-18. Huomioithan muutuneet aukioajat, olemme suljettu maanantaisin, poikkeuksena 1.7.

Kesälle avautuu kymmenen näyttelyä, joista uuteena muunmuassa upea sadan käspaikan näyttely, sekä uudistunut lelumuseo. Tonttumyymälä on totuttuasti avoinna, josta voi halutessaan ostaa oman tontun.

Kahvila palvelee asiakkaita aukioloaikoina, sekä ulkotilat ovat avoinna kahvittelua varten. Meillä on myös A-oikeudet.

Sisäänpääsymaksu on aikuiset 15e/lapset 5e.

Lämpimästi tervetuloa!

Investeringar i en växande kommun

Larsmo kommun har under de senaste åren sett en konstant ökning av invånare och barnfamiljer. För att möta det ökade behovet planeras även i år en rad driftsinvesteringar i kommunens skolor och daghem.

Några av de större driftsinvesteringarna kommunens tekniska avdelning kommer utföra i skolorna denna sommar.

Byte av golvytor i Cronhjelm-skolan och Bosund skolas allmänna utrymmen kommer att genomföras.

I Risö skola kommer en ytreovering i köket utföras. Renoveringen kommer att innefatta förnyande av väggar, byte av golv, uppdatering och om-

byggnation av disklinjen samt installation av en till ugn.

Näs skola drabbades i vintaras av ett vattenläckage när ett gammalt rör sprack i den äldsta delen av skolan. Tack vare ett snabbt ingripande från kommunens tekniska avdelning och skolans personal kunde läckaget stoppas innan det hann orsaka allvarliga skador på skolans lokaler. Detta ledde till att en omfattande rörsanering genomfördes för att förebygga eventuella framtida problem. Samtidigt som rörsaneringen utfördes fattades beslut om att totalrenovera de tre klassrummen i samma del av skolan. Denna renovering blir klar inför nästa skoltermin. Byte av staketet som omgärdar försko-

lans ingångar är även på kommande.

I Holm skola byggs ett nytt kylrum i köket och en ny dubbelugn installeras.

I övrigt sker även en del mindre fasadrenoveringar på övriga fastigheter.

Några av de kommande driftsinvesteringarna i daghemmen.

Vid Furuholmens daghem är byte av hänggrännor och stuprör på kommande. Det planeras även för ett kommande byte av staketet som omgärdar daghemmets ingångar.

I Lingonskogens daghem är en installation av ett nytt kylningssystem på kommande.

Exempel på en del övriga mindre driftsinvesteringar är byte

av komponenter i äldre ventilationsmaskiner och byte av belysningar till mer energieffektiva ledbelysningar i fastigheterna. Investeringar i digitala verktyg görs också för att automatisera och modernisera kommunens fastigheter och för att minska energiförbrukningen. Dessa investeringar gör att kommunen främjar en hållbar utveckling och minskar sin miljöpåverkan.

Röjning av grönområden är även en viktig del av skötsel och underhåll. Med detta främjas biologisk mångfald, möjligheten till rekreation ökar och risken att invasiva arter tar över minskar. Senast utfördes röjning kring Gertrudsparkeringen och längs broarna på Larsmovägen. Till näst

står områden i Vikarholmen och Storströmmen på tur.

Det sker även en del investeringar i vägnätet med renovering av gator och vägar. I år kommer bland annat asfaltering av Nabblötsvägen utföras. Asfaltpådragningar kommer utföras på områden i Bosund, Vikarholmen och Lilla Furuholmen. Rensning av dagvattendiken kommer utföras på vissa detaljplaneområden.

Genom dessa driftsinvesteringar hoppas Larsmo kommun att även i framtiden kunna bemöta möta det ökade behovet av utbildning, omsorg och infrastruktur för invånarna i kommunen.

Björn Gäddnäs

Investointeja kasvavassa kunnassa

Asukkaiden ja lapsiperheiden määrä on viime vuosien aikana kasvanut tasaiseen tahtiin Luodon kunnassa. Siksi kunnalla myös on suunnitteilla useita kunnan kouluihin ja päiväkotihin suunnattuja investointeja tämän vuoden aikana.

Osa kunnan teknisen osaston tänä kesänä kouluissa toteuttamista suurimmista investoinneista.

Cronhjelminkoulun ja Bosundin koulun julkisten tilojen lattiatapintojen vaihto käynnistyy.

Risön koulussa tehdään pintaremontti keittiössä. Peruskorjaukseen kuuluu seinien uusiminen, lattioiden vaihto, astialinjan päivittäminen ja uusiminen sekä toisen uunin asentaminen.

Näsin koululla oli vesivuotoon viime talvena, kun koulun vanhimmassa osassa räjähti vanha putki. Kunnan teknisen osaston ja koulun henkilökunnan nopean toiminnan ansiosta vuoto saatiin pysäytettyä ennen kuin se ehti aiheuttaa vakavia vahinkoja koulun tiloihin. Tämä johti laajaan putkisaneeraukseen tulevien ongelmien välttämiseksi. Putkisaneerauksen yhteydessä päätettiin kokonaan remontoida kolme luokahuonetta samassa osassa koulua. Tämä remontti valmistuu ennen seuraavaa lukukautta. Myös esikoulun sisäänkäyntejä ympäröivän aidan uusiminen on suunnitteilla.

Holmin kouluun rakennetaan keittiöön uusi kylmävarasto ja asennetaan uusi tuplauuni.

Lisäksi suoritetaan pieniä julkisivuremontteja muissa kiinteistöissä.

Päiväkotien tulevia investointihankkeita.

Furuholmien päiväkodin vesikourut ja syöksyputket uusitaan. Suunnitelmissa on myös päiväkodin sisäänkäyntejä ympäröivän aidan uusiminen.

Lingonskogenin päiväkotiiin asennetaan uusi jäähdytysjärjestelmä.

Esimerkkejä muista pienemistä investointihankkeista ovat vanhojen ilmanvaihtokoneiden komponenttien vaihto ja kiinteistöjen valaistuksen vaihto energiatehokkaampaan led-valaistukseen. Digitaalisiin työkaluihin panostetaan myös kunnan kiinteistöjen automatisoimiseksi ja nykyaikaistami-

seksi sekä energiankulutuksen vähentämiseksi. Näiden investointien myötä kunta edistää kestävä kehitystä ja vähentää ympäristövaikutuksiaan.

Viheralueiden raivaus on myös tärkeä osa huoltoa ja kunnossapitoa. Tällä edistetään biologista monimuotoisuutta, virkistysmahdollisuudet lisääntyvät ja haitallisten vieraslajien vaikutus pienenee. Viimeksi raivaus suoritettiin Gertrudin parkkipaikan ympärillä ja Luodontien siltojen varrella. Seuraavana vuorossa ovat Vikarholmenin ja Storströmmen alueet.

Det sker även en del investeringar i vägnätet med renovering av gator och vägar. I år kommer bland annat asfaltering av Nabblötsvägen utföras.

Asfaltpådragningar kommer utföras på områden i Bosund, Vikarholmen och Lilla Furuholmen. Rensning av dagvattendiken kommer utföras på vissa detaljplaneområden.

Tieverkkoon on myös investoitu jonkin verran katujen ja teiden peruskorjauksella. Tänä vuonna asfaltoidaan mm. Nabblötsintie. Asfalttityöt tehdään Bosundin, Vikarholmenin ja Lilla Furuholmien alueilla. Hulevesiojien puhdistus suoritetaan määrättyillä kaava-alueilla.

Näillä investoinneilla Luodon kunta toivoo pystyvänsä vastaamaan kunnan asukkaiden kasvaneeseen koulutus-, hyvinvointi- ja infrastruktuuritarpeeseen myös tulevaisuudessa.

Björn Gäddnäs

Öppet Hus på Kommungården

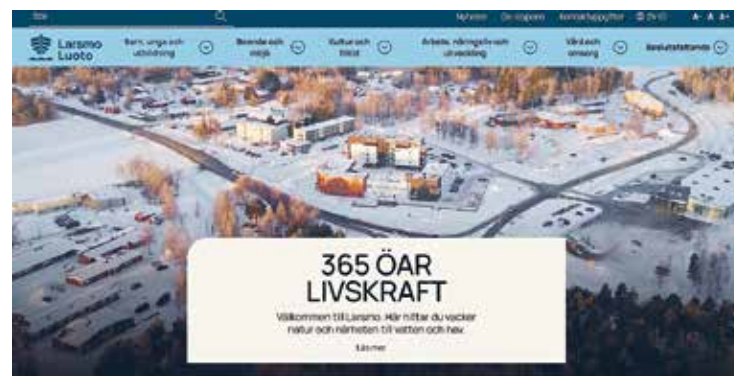
En strålande vacker fredag i maj hölls öppet hus på Larsmo kommungård. Den vackra gula bygganden i centrum av Larsmo har byggts till och blivit betydligt större och mera ändamålsenlig. Tillbyggnaden togs i bruk i slutet av januari, och nu när alla detaljer sitter så var det dags att öppna upp så att alla intresserade fick en möjlighet att komma och bekanta sig med den nya kommungården.

Öppet hus var en uppskattad tillställning som var välbesökt av både Larsmobor och andra intresserade. Det bjöds på kaffe med tilltugg och det var fritt fram att gå runt och bekanta sig med kommunkansliets verksamhet.

Kommungården, som byggdes 1954-1956 och invigdes första gången 1956 av landshövding Gunnar Ahlbäck, har genomgått många olika skeden. I början användes bara en mindre del för kommunförvaltning och resten var bibliotek, bostadslokaler och här fanns också rådgivningen. Kommungården genomgick en större renovering år 1995 och efter det har det bara varit kommunalförvaltning i huset, med en brandepå i anslutning.

Det har länge funnits behov av en utbyggnad, då kommunens invånarantal stiger och förvaltningen utökas. Och nu var det dags, bygget inleddes hösten 2022 och nu är den tillbyggda kommungården i användning och invigd.

Annette Kortell-Svenfors

Kommunens info finns på webben

Det mesta som berör Larsmo kommuns verksamhet hittas på kommunens webbplats på adressen www.larsmo.fi.

Populära sökämnen är bl.a. personalens kontaktuppgifter, öppethållningstider, lediga tomter, lediga jobb, avgifter, nyheter och kungörelser samt föredragningslistor och protokoll.

Så nästa gång du söker information – kolla först på kommunens webbsida!

Tiedot kunnasta löytyvät verkosta

Miltei kaikki Luodon kunnan toimintaa koskevat tiedot löytyvät kunnan verkkosivuilta osoitteessa www.larsmo.fi.

Suosittuja hakuaiheita ovat mm. henkilöstön yhteystiedot, aukioloajat, vapaat tontit ja työpaikat, maksut, uutiset ja kuu- lutukset sekä esityslistat ja pöytäkirjat.

Joten seuraavan kerran kun haet tietoa – tarkista ensin kunnan verkkosivuilta!

Maria Peltomaa

Störningsituationer som berört dricksvattnet

Det har nu under en ganska kort tid varit två störningsituationer med dricksvattnet på Jakobstads Vattens område under vilka affärsverket har behövt vidta speciella åtgärder. Hösten 2023 var det problem med att vattnet var missfärgat och hade en för hög järnhalt, vilket ledde till att det krävdes vattenutdelning åt kunder. Nu under våren 2024 visade ett rutinprov att det finns bakterier i dricksvattnet, vilket ledde till att

det på hela distributionsområdet utfärdades en kokupplanning. Båda situationerna berörde också södra delen av Larsmo kommun eftersom det finns en förbindelseledning mellan Jakobstads Vattens ledningsnät och Larsmo Vatten och Avlopp Ab:s ledningsnät. Larsmo Vatten och Avlopp Ab köper alltså en del vatten från Jakobstads Vatten.

Det är många invånare i Larsmo som har undrat varför vi tar vatten från Jakobstad och in-

te bara levererar vatten från grundvattenområdet i Kronoby. När allting fungerar problemfritt behövs inte förbindelseledningen mellan Larsmo och Jakobstad men genast det uppstår en avvikande situation blir ledningen mycket viktig för oss i Larsmo. Larsmo Vatten och Avlopp Ab behöver flera gånger per år ta in en större mängd vatten från Jakobstad. De avvikande situationerna kan vara till exempel ett större vattenläckage, spol-

ningar av ledningar, servicejobb, omkopplingar eller varma och torra perioder med mycket hög förbrukning. Alternativet kunde vara att det inte alls kommer vatten ur kranen under några dagar.

I fortsättningen kommer det också att levereras vatten från Jakobstad i södra delen av Larsmo. Det går inte att stänga ledningen en lång tid eftersom det finns risk att vattnet blir dåligt i en ledning där det inte finns ett flöde. I dagsläget kan

man tryggt dricka vattnet både i Jakobstad och Larsmo. Vid en eventuell störningsituation har vi ett nära samarbete med Miljöhälsan Kallan och det skickas ut sms-meddelanden till berörda kunder som finns registrerade i vår sms-tjänst. Vid en störningsituation informeras det också på kommunens hemsida och i sociala medier.

Kim Thylin

Juomaveteen vaikuttaneet häiriötilanteet

Pietarsaaren Veden alueella on ollut kaksi juomaveteen liittyvää häiriötilannetta melko lyhyen ajan sisällä, joiden aikana yrityksen joutunut ryhtyä erityistoimenpiteisiin. Syksyllä 2023 oli ongelma veden värjäytymisestä ja liian korkeasta rautapitoisuudesta, mikä johti siihen, että vettä jouduttiin jakamaan asiakkaille. Nyt keväällä 2024 rutiinitesti osoitti, että juomavedessä on

bakteereja, mikä johti kiehumisvaroituksen antamiseen koko jakelualueella. Molemmat tilanteet vaikuttivat myös Luodon kunnan eteläosaan, koska Pietarsaaren Veden putkiverkoston ja Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy:n putkiverkoston välillä on yhteys. Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy ostaa siis osan vedestä Pietarsaaren Vedeltä.

Monet luotolaiset ovat ihmetelleet, miksi otamme vettä Pie-

tarsaaresta emmekä toimita vettä vain Kruunupyyn pohjavesialueelta. Kun kaikki toimii ongelmitta, Luodon ja Pietarsaaren välistä yhteyslinjaa ei tarvita, mutta heti poikkeavan tilanteen ilmaantuessa linjasta tulee erittäin tärkeä meille luotoalaisille. Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy tarvitsee useita kertoja vuodessa suuren määrän vettä Pietarsaaresta. Poikkeavia tilanteita voivat olla esimerkiksi suuri ve-

sivuoto, johtojen huuhtelu, huoltotyöt, vaihdot tai kuumat ja kuivat kaudet erittäin suurella kuluksella. Vaihtoehtona voisi olla, että hanasta ei tule vettä ollenkaan muutamaan päivään.

Veden toimittaminen Pietarsaaresta Luodon eteläosiin jatkuu edelleen. Linjaa ei voida sulkea pitkäksi aikaa, koska on olemassa vaara, että vesi huononee linjassa, jossa ei ole virtausta. Tällä hetkellä vettä voi

juoda turvallisesti sekä Pietarsaaresta että Luodossa. Mahdollisten häiriöiden sattuessa teemme tiivistä yhteistyötä Ympäristöterveys Kallanin kanssa ja lähetämme tekstiviestejä tekstiviestipalveluumme rekisteröityneille asiakkaille. Häiriötapauksissa tiedotetaan myös kunnan verkkosivuilla ja sosiaalissa mediassa.

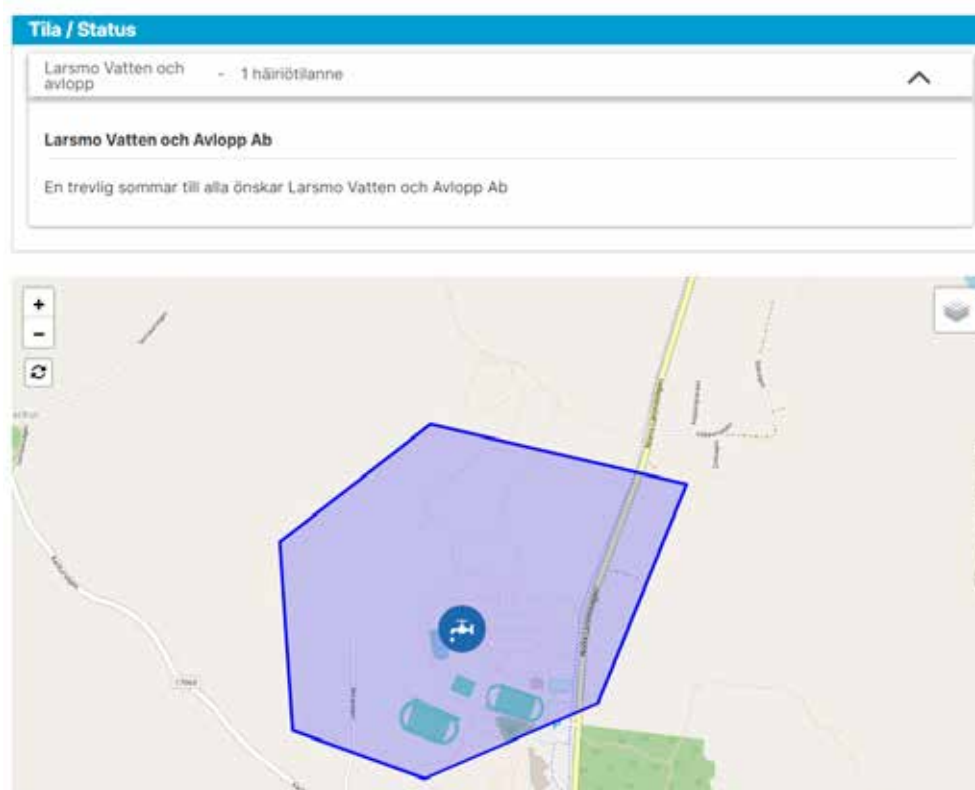
Kim Thylin

Sms-tjänst för störningsituationer

Larsmo Vatten och Avlopp Ab har en sms-tjänst där meddelande skickas ut vid störningsituationer. Vid störningar i vattendistributionen har bolaget möjlighet att skicka ut ett meddelande till kunder i Larsmo. De som har ett offentligt telefonnummer som är registrerat på en adress i Larsmo får ett meddelande när vi gör ett utskick ifall adressen befinner sig på störningsområdet. Tjänsten har också en koppling till Larsmo kommuns webbsida där man kan se störningsmeddelandet och även en karta som visar vilket område som berörs.

Ifall man inte har ett offentligt telefonnummer eller en anslutning från ett företag kan man gå in via Larsmo kommuns hemsida och registrera sig i tjänsten. Det är ganska vanligt att man har en

Aktuella driftstörningar

telefonanslutning från det företag man jobbar för och då är den inte kopplad till hemadressen. Man kan också koppla sitt telefonnummer till fler än en adress ifall man även vill få ett meddelande om störningsituation som gäller arbetsplatsen, sommarstugan eller en närstående. Med hjälp av registreringsmodulen kan man även avregistrera sig från tjänsten om man inte vill motta störningsmeddelanden. Registreringsmodulen hittas på Larsmo kommuns hemsida under Boende och miljö och vidare till Vatten och avlopp.

Kim Thylin

Exempel på hur ett störningsmeddelande ser ut på hemsidan.
Esimerkki siitä, millä häiriöviesti näyttää verkkosivustolla.

Häiriötiedotteet tekstiviestillä

Larsmo Vatten och Avlopp Ab Oy:lla on tekstiviestipalvelu, jonka kautta viesti lähetetään häiriötilanteiden sattuessa. Vedenjakelun häiriötilanteissa yhtiöllä on mahdollisuus lähettää viesti Luodon asiakkail-

le. Jos sinulla on julkinen puhelinnumero, joka on rekisteröity Luoto-osoitteeseen, voit saada viestin, mikäli osoitteesi sijaitsee häiriöalueella. Palvelusta löytyy myös linkki Luodon kunnan verkkosivuille, josta näet häiriöviestin sekä

kartan, mistä alueesta on kyse.

Mikäli sinulla ei ole julkista puhelinnumeroa tai jos sinulla on yritysliittymä, voit siirtyä Luodon kunnan verkkosivuille ja rekisteröityä palveluun. On melko yleistä, että puhelinliitty-

mä on työnantajan nimissä, eikä sitä ole yhdistetty kotiosoitteeseen. Voit myös yhdistää puhelinnumerosi useampaan osoitteeseen, jos myös haluat saada ilmoituksen häiriötilanteesta koskien työpaikkaa, kesämökkiä tai lähiomaista. Re-

kisteröintimoduulin kautta voit myös poistua palvelusta, jos et halua saada häiriöviestejä. Rekisteröintimoduuli löytyy Luodon kunnan verkkosivuilta Asuminen ja ympäristö, Vesi ja viemäri.

Kim Thylin

Distanshubbarna fortsätter i egen regi

Larsmo kommun har varit med på ett hörn i projektet Hållbart distansarbete som är ett projekt som genomförts av Centria och Novia. Projektet har avslutats, men vi har fortsatt med distanshubbarna i egen regi.

En gång i månaden finns det möjlighet att komma och jobba i kommundagen, tillsammans med andra distansjobbare eller egenföretagare. Det har blivit så att vi har några deltagare som kommer så gott som varje

gång, men ännu finns det plats för fler. Att deltagarna återkommer säger något om att det faktiskt ger något att komma och jobba på samma plats som andra, även om alla jobbar på med sitt eget jobb. Nätverkandet och de gemensamma kaffepauserna är uppskattade och diskussionerna under dem har gett upphov till många nya idéer.

Distanshubbarna har sommarpaus men till hösten fortsätter vi, så håll koll på webbsi-

dan och våra sociala medier.

För vem? För dig som distansjobbar, är egenföretagare eller jobbar hemifrån.

Varför? För att träffa andra, nätverka och diskutera under pauser och lunchen.

Vad erbjuds? Trevlig samvaro, ny arbetsmiljö, kaffe och lite tilltugg.

När? En gång i månaden från och med augusti.

Caroline Smedberg

Aktuellt från Bosund båt-, fiske och jaktmuseum

Vid vägsänden av Bosund byväg finns en fiskehamn och ett av kommunens museer, nämligen Bosund båt-, fiske och jaktmuseum. Det 30-åriga museet, som helt och hållet drivs av ideella krafter, anses vara en pärla i regionen med tanke på dess omfattande maritima samlingar. I samlingarna hittar man bland annat traditionella allmogebåtar, motorbåtar, kanoter och båtar ämnade för säljakt samt tiotals båtmotorer. Båtarna i klinkteknik är tillverkade främst mellan 1930 och 1970 talet och är ungefär femtio till antalet. Båtbyggartraditionerna, skärilivet, säljakten och fiskemetoderna presenteras i utställningarna.

Under verksamhetsåret 2024 pågår en hel del intressanta projekt på museet. Sen tidigare mottog museet en 1700-talssjöbod som donation och arbetet med att återuppbygga den på museiområdet pågår som bäst. Utöver sjöbodsprojektet så finns långtgående planer

på att bygga ett båtskjul för uppbevaring av en unik fälbåt från 1960-talet. Projektet är ett samarbete med Svenska Österbottens säljägare som äger båten. I övrigt pågår underhåll av museets samlingar och byggnader samt skötsel av det natursköna området.

Vi siktar på att hålla museet öppet på lördagar och söndagar kl. 16:00–20:00 från mitten av juni till mitten av augusti där frivilliga bybor ställer upp som vaktmästare. Det går också att boka in gruppbesök och då kommer någon av föreningens medlemmar och guider grupperna.

Ifall du har vägarna förbi Bosund, sväng gärna in och upptäck sevärdheter i hemknutarna. Det går också att komma sjövägen och då finns det möjlighet att förankra båten vid vår gästbrygga. Från museet är det ca 2 km fågelvägen till Café Bryggan och ett stenkast till Bosund båthamn där bränsleförsäljning finns. Välkomna.

Joel Svenlin

Nytt projekt för att stärka de äldre

Sektorn för välfärdstjänster har beviljats statsunderstöd som syftar till att stärka de äldre genom olika typer av verksamhet. Kommunen har tillgång till Daglunden en dag i veckan samt kvällstid och tanken är att utrymmet ska utnyttjas inom projektet.

Verksamheten ska innehålla fysisk aktivitet, fokus på kost, social interaktion, minnesträning och koll på hjärt- och kärrelaterade riskfaktorer. För att lyckas med målsättningen att stärka de äldre kommer vi inom projektet också att arbeta med uppsökande verksamhet och försöka se till att det inte finns några trösklar att delta i verksamheten för de som är i behov av den. Tanken är att vi till exempel ska kunna ordna

skjuts åt dem som inte kan ta sig till verksamheten på egen hand.

Rekryteringen av en projektledare som vill jobba med äldre och kring välfärdsfrämjande

arbete kommer att dra i gång inom kort, så tipsa gärna någon du känner som skulle passa för uppdraget.

Caroline Smedberg

Seniorrådgivning via Österbottens välfärdsområde

Är du en senior över 65 år och funderar på din hälsa, livsstil och funktionsförmåga? Är det länge sen du varit på en hälsokontroll? Då kan du vända dig till Camilla Passell, som har börjat som seniorrådgivare i Pedersöre, Larsmo och Kronoby.

Seniorrådgivningen är en ny tjänst som Österbottens välfärdsområde erbjuder alla invånare över 65 år som inte använder andra regelbundna vårdtjänster eller hemvård.

Servicen är gratis och fokuserar på förebyggande hälsovård, livsstilsrådgivning och att kartlägga hälsorisker. Målsättningen är ge råd och identifiera riskfaktorer som påverkar din hälsa och på så sätt förebygga folksjukdomar som diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar. Du kan diskutera kost, motion, ensamhet eller något annat som påverkar ditt mående.

I sjukvårdsärenden ska du vända dig till välfärdsområdets kundservicecentral (tfn 06 218 9000) eller Seniorlinjen (06 218 9800).

Camilla har telefontid på måndagar, tisdagar och torsdagar klockan 12–13. Du når henne på nummer 040–512 1596. Hon erbjuder också hälsokontroller åt närstående vårdare.

Österbottens välfärdsområde

Sommarhälsningar från Wava-institutet

Wava, Arbis och Työvis gick samman

Den 6.2.2023 togs i Jakobstads stadsfullmäktige beslut om att grunda ett nytt gemensamt institut bestående av Wava-institutet och de svensk- och finskspråkiga arbetarinstitutet. Bo-Anders Sandström valdes den 20.2.2024 till ny rektor för det nya institutet och inledde sin tjänst den 1.3. För tillfället planerar de tre enheterna tillsammans det nya institutets verksamhet och administrati-
onens flytt till gemensamma ut-

rymmen i Campus Allegro.

SKAPA Jakobstadsregionen fortsätter att förbättra tillgängligheten till konstundervisning på lika villkor för alla barn och unga i Jakobstadsregionen

I december kom beskedet att Svenska kulturfonden beviljat Jakobstadsregionen med Wava-institutet i spetsen 269 000 euro. Detta glädjande besked innebar mycket goda nyheter för regionens barn och unga: arbetet för att skapa bättre tillgänglighet till konstundervis-

ning på lika villkor för alla barn och unga i Jakobstadsregionen fortsätter. SKAPA Jakobstadsregionen fick en ny projektledare i mars, då tidigare projektledare Bo-Anders Sandström överräckte stafettpinne till Jonas Kuhlberg som tillsammans med SKAPA-teamet driver projektet vidare. SKAPA Jakobstadsregionen pågår till och med den sista december 2025.

Kommande verksamhet

Wava-institutet håller som bäst

på att knyta ihop läsåret 2023–2024. Institutet gläds över att kunna erbjuda regionens barn och unga rolig och kreativ sommarverksamhet även denna sommar. "Wava Summertime" erbjuder i år 6 olika tvåspråkiga läger med konstinriktningarna bildkonst, teater, dans och band camp. Kurserna äger rum 3–7.6 och 10–14.6 på Campus Allegro i Jakobstad.

Wava bedriver grundläggande konstundervisning på svenska och finska i musik,

dans, bild- och teaterkonst samt ordkonst i projektform. Institutet, som har över 800 elever, är beläget i Campus Allegros inspirerande utrymmen men bedriver också verksamhet i de omgivande kommunerna. Vårens anmälan till läsåret 2024–2025 pågår i skrivande stund. I Larsmo erbjuds under kommande läsår musikundervisning och musiklekskola i Equitys och Holm skolas fina utrymmen

Vårsalong: Bildkonstföreningen Jakarte och Balatoko ordnar Vårsalong 4–18.5! I ett unikt samarbete ordnas en pop-up-utställning i gamla apotekslokalen på Storgatan 16. Samarbetet samlar alla generationers bildkonstutövare under samma tak.

Workshop i Hip-Hop: Under vårterminen 2024 ordnade Wava-institutet workshops i hip-hop/street dance med Matti de Jong. En dansuppsvisning hölls den 20.4 i Black Box, Campus Allegro.

KulTour 2024: SKAPA Jakobstadsregionen var en del av årets KulTour som arrangeras av Jakobstads Sinfonietta tillsammans med Wava-institutet, Yrkesakademien i Österbotten och Yrkes högskolan Novia. Barn och unga målade, spelade musik via iPads och skapade roliga "alter egos".

Kevätsalonki: Jakarten kuvataideyhdistys ja Balatoko järjestävät Kevätsalongin 4–18.5! Ainutlaatuisessa yhteistyössä järjestetään pop-up-näyttely entisessä apteekkitilassa osoitteessa Isokatu 16. Yhteistyö kokoaa kaikenikäiset kuvataiteilijat yhteen saman katon alle.

Hip-hop -työpaja: Kevään 2024 aikana Wava-opisto järjesti hip-hop/street dance -työpajoja yhdessä Matti de Jongin kanssa. Tanssiesitys pidettiin 20.4 Black Boxissa, Campus Allegrossa.

KulTour 2024: SKAPA Pietarsaaren seutu oli osa tämän vuoden KulTouria, joka järjestettiin yhdessä Pietarsaaren Sinfoniettan, Wava-opiston, Yrkesakademien i Österbottenin ja Yrkeshögskolan Novian kanssa. Lapset ja nuoret maalasivat, soittivat musiikkia iPadeilla ja loivat hauskoja "alter egoja".

Kesäterveiset Wava-opistolta

Wava, Arbis ja Työvis yhdistivät voimansa

6.2.2023 Pietarsaaren kaupunginvaltuusto päätti perustaa uuden yhteisen opiston, joka koostuu Wava-opistosta, sekä ruotsin- että suomenkielisistä työväenopistoista. Bo-Anders Sandström valittiin uudeksi rehtoriksi 20.2.2024 ja aloitti tehtävässään 1.3. Tällä hetkellä kolme yksikköä suunnittelevat yhdessä uuden opiston toimintaa ja hallinnon siirtymistä yhteisiin tiloihin Campus Allegroon.

SKAPA Pietarsaaren seutu jatkaa taideopetuksen saavutettavuuden parantamista tasavertaisesti kaikille alueen lapsille ja nuorille

Joulukuussa saatiin ilouutinen, kun Svenska kulturfonden myönsi SKAPA Pietarsaaren seutu -hankkeelle 269 000 euroa. Tämä iloinen uutinen tarkoitti erinomaisia uutisia alueen lapsille ja nuorille: työ taideopetuksen saavutettavuuden parantamiseksi tasavertaisesti kaikille alueen

lapsille ja nuorille Pietarsaaren seudulla jatkuu. SKAPA Pietarsaaren seutu sai uuden projektijohtajan maaliskuussa, kun entinen projektijohtaja Bo-Anders Sandström luovutti tahtipuikon Jonas Kuhlbergille, joka yhdessä SKAPA-tiimin kanssa vie projektia eteenpäin. SKAPA Pietarsaaren seutu jatkuu 31. joulukuuta 2025 saakka.

Tulevaa toimintaa

Wava-opisto on parhaillaan päättämässä lukuvuot-

ta 2023–2024. Opisto iloitsee voidessaan tarjota alueen lapsille ja nuorille hauskaa ja luovaa kesätoimintaa myös tänä kesänä. "Wava Summertime" tarjoaa tänä vuonna 6 erilaisista kaksikielistä leiriä, joissa on painotuksena kuvataide, teatteri, tanssi ja band camp. Kurssit pidetään 3–7.6 ja 10–14.6 Campus Allegrossa Pietarsaaren seudulla.

Wava tarjoaa perustason taideopetusta ruotsiksi ja suomeksi musiikissa, tanssissa,

kuvataiteessa, teatteritaiteessa, sekä sanataidetta projektimuodossa. Opisto, jossa on yli 800 oppilasta, sijaitsee Campus Allegron inspiroivissa tiloissa, mutta se toimii myös ympäröivissä kunnissa. Kevään ilmoittautuminen lukuvuodelle 2024–2025 on käynnissä kirjoitushetkellä. Luodossa tarjotaan tulevana lukuvuotena musiikinopetusta ja musiikki-leikkikoulua Equityn ja Holmin koulun hienoissa tiloissa.

LARSMO-PEDERSÖRE 4H

Riddag vid Stall Vestergård i Purmo 17.6 kl. 15-18

Kom med på en riddag vid Stall Vestergård i Purmo.

Avgift: 45 € (mellanmål ingår)
Anmälningar **senast 3.6** på hemsidan larsmopedersore.fs4h.fi

Baka till midsommar, Sursik 20.6 kl. 10-13

Vi bakar olika sorters godsaker inför midsommar.

Avgift: 15 €
Anmälningar **senast 6.6** på hemsidan larsmopedersore.fs4h.fi

Kaninens dag i Larsmo 2.7 kl. 10-15

Har du en kanin eller är intresserad av kaniner? Kom med på en hel-dag där vi lär oss om kaniner, flätar koppel och testar på hoppning.

Avgift: 20 € (lunch ingår)
Anmälningar **senast 18.6** på hemsidan larsmopedersore.fs4h.fi

Matskola i Larsmo 6-9.8 kl. 8-15.30

Matskolan är ett fyra dagars dagsläger där barnen får kocka, baka, röra på sig och bekanta sig med matens ursprung. Under matskolan besöker vi en bondgård och barnen lär sig om matens väg från gården till bordet. Till matskolan hör också familjemiddagen som barnen tillreder och bjuder föräldrarna på.

För vem? 8-12-åringar
Pris? 70 € /barn
Anmäl via matskolan.fi. Begränsat antal platser

Kaninhoppning i Lepplax 12.8 kl. 10-13

Kom och testa på kaninhoppning!

Avgift: 10 €
Anmälningar **senast 29.7** på hemsidan larsmopedersore.fs4h.fi

11-13.6 Fiskeläger vid Seljes

Vi övernattar i Jaktstugan vid Seljes, så du behöver ta med dig madrass, kudde och sovsäck. Dessutom behöver du gummistövlar, flytväst, lämpliga kläder, eget fiskespö och maskar. Allt du behöver för två dagar. Vi har kiosken öppen också, så lite fickpengar är bra. Vi samlas kl 10 vid Seljes och avslutar följande dag kl 15.30. Lägeravgift: 60 € + medlemsavgift till den lokala 4H-föreningen.

När? 11-12 juni
Var? Seljes, Seljesåsen 204, Nedervetil
Anmälningar på hemsidan, botnia.fs4h.fi, senast 4.6. Begränsat antal platser.

17-19.6 Äventyrläger vid Emet

Årets coolaste läger ordnas igen! Vi samlas kl. 10 på tisdag och slutar 15.30 på torsdag. Du kan ta med dig tält att sova i eller övernatta i paviljongen. Ta med dig liggunderlag, sovsäck, kudde, sololja och myggmedel och allt annat du behöver för tre dagar. Kiosken är öppen, så lite fick-pengar kan vara bra. Vi ordnar olympiad, har mysterier att lösa, simmar, pysslar och en massa annat spännande. Lägret kostar 70 €+ medlemsavgift till den lokala 4h-föreningen.

Lägret ordnas tillsammans med Larsmo-Pedersöre 4h och Nykarleby 4h.

Anmälningar via hemsidan, botnia.fs4h.fi, senast 9.6.

25-26.6 Kaninläger (ÖBKH) i Närpes

Kaninläger ordnas i år på Vargbergets fritidscentrum i Närpes, där vi sover i tält och har med våra kaniner. På lägret håller vi olika workshops som alla har med kaninen att göra. Vi tränar hoppning, umgås med

andra som har samma intresse, simmar och avslutar med en tävling. Kom med och upplev årets höjdpunkt med oss! Vi kommer inte att låna ut några lånekaniner i år, så ett kriterium för att delta är att du har en egen kanin. PRIS: 60 € om du är medlem i ÖBKH eller din lokala 4H-förening. 80 € om du INTE är medlem i ÖBKH eller din lokala 4H-förening. Lägeravgiften inkluderar all mat och material. Då lägret är fullsatt sänder vi på e-post faktura samt lägerbrev. Frågor och funderingar kan skickas till Frida (045 1518718) eller Anki (050 5668485).

När? 25-27 juni
För vem? 8 år fyllda och äldre
Var? Vargbergets fritidscentrum i Närpes
Anmäl via hemsidan osterbotniskaninhoppare.fs4h.fi

25-26.6 Djurläger vid Stormhaga, Kronoby

Har du någonsin lekt med en alpaka? Eller busat runt med getter eller plockat vaktelagg? Allt det här kan hända på vårt djurläger. Vi håller på från klockan 10 till 15 och mat och mellis ingår i priset. Lägeravgift: 50 € + medlemsavgift till din lokala 4h förening.

När? 25-26 juni
För vem? För dig som är född 2010 och tidigare
Var? Stormhaga, Kronoby
Anmälan görs via hemsidan botnia.fs4h.fi senast 16.6 . OBS! Begränsat antal platser.

Fisketurné

Delta i vår gemensamma fisketurné och pris får du ifall du deltar i alla deltävlingar och nappar många och stora fiskar.
5.6 Nykarleby
3.7 Esse
7.8 Botnia Exakt plats meddelas senare.

Läshund vid Larsmo huvudbibliotek!

Under våren har vi haft förmånen att kunna ha en läshund på besök en gång per vecka vid Larsmo huvudbibliotek. Vi hade länge funderat på läshund vid biblioteket, men alla bitar föll på plats när vi kom i kontakt med Birthe Wistbacka och hennes hund Greta. Greta är en mycket lyhörd hund som fungerar otroligt bra med läsande barn. När den gula läshundsscarfen är på så är hon till hundra procent fokuserad på sin uppgift.

Syftet med läshundsverksamhet är att stödja läskunnighet och främja läsning. Läshundens uppgift är att uppmuntra och lyssna på läsaren och att vara närvarande. För en del kan det vara lättare att öva sig att läsa genom att läsa för en hund. Läshunden är en tålmodig lyssnare, som inte kommenterar fast man läser långsamt eller stakar sig. Hunden har en lugnande inverkan på läsaren och dämpar stress. Om barnet nyss lärt sig läsa eller om läsningen går knaggligt, kan det hjälpa att läsa tillsammans med en läshund. Hunden lyssnar på läsningen utan att avbryta eller rättat och den förstår alla språk.

Både läshundsföraren och hunden har genomgått en skolning via Kennelklubben för att ge bästa möjliga stöd åt läsaren. Läshundsföraren Birthe berättar att Greta ser fram emot sina uppdrag med stor iver. Det är positivt för hunden Greta att jobba. Efter ett arbetspass är hon utmattad, men när det blir ett nytt uppdrag är hon lika ivrig på nytt.

I detta första skede är det elever från Holm skola som fått bekanta sig med läshundsverksamheten vid Larsmo huvudbibliotek. Samarbetet med skolan har varit smidigt och personalen har varit mycket positiv till läshundsverksamheten. Lärarna vid Holm skola konstaterar att mötet med läshunden gett glada läsoplevelser. Önskan om att få träffa hunden för nya lässtunder har varit mycket stor, både bland de som varit och de som väntar på att få komma och läsa för hunden.

Längre fram strävar biblioteket efter att flytta verksamheten till andra delar av kommunen, så att flera barn får ta del av verksamheten.

Från bibliotekets sida vill vi givetvis tacka Greta och Birthe för att de ger av sin tid och sitt kunnande för att främja läsintriset och för att de redan nu inspirerat många barn att frimodigt läsa.

Ifall ni vill läsa mer om läshundsverksamheten kan ni gärna gå in på Finska Kennelklubbens sidor <https://www.kennelliitto.fi/sv/hundar/lashundar>

Fastighetsinventering 2024

Under vintern har arbetet med att gå igenom materialet från föregående sommars terrängbesök fortsatt. En del terrängbesök har även utförts på fritidsbostäder på området Näs-Bosund (Larsmosjön). I mars-april påbörjades arbetet med att inventera fastigheter på Bosund detaljplan.

Under sommaren och hösten är målsättningen att inventeringen av samtliga byggplatser i norra delen av kommunen ska utföras (Västerby-Näs-Bosund).

Som tidigare sker inventeringen områdesvis och fastighetsägarna informeras genom att brev skickas ut före terrängbesöken på det aktuella området.

Andreas Kronqvist

Kiinteistöinventointi 2024

Talven aikana jatkettiin edellisen kesän maastokäytien aikana kerätyn aineiston läpikäymistä. Joitakin maastokäyntejä on tehty myös Näs-Bosundin alueen loma-asuntoihin (Luodonjärvi). Maalis-huhtikuussa aloitettiin Bosundin asemakaava-alueella sijaitsevien kiinteistöjen inventointi.

Kesän ja syksyn aikana tavoitteena on inventoida kaikki kunnan pohjoisosan (Västerby-Näs-Bosund) rakennuspaikat.

Inventointi tapahtuu entiseen tapaan alueittain ja kiinteistönomistajille tiedotetaan kirjeitse ennen maastokäyntejä kyseiselle alueelle.

Andreas Kronqvist

Beatrice Villman

Bibliotekets boktips

Romaner:

Hildur av Satu Rämö

Hildur Rúnarsdóttir är chef för en polisenshet på Island. I ett försök att glömma sin traumatiska barndom varvar hon utredningsarbetet med att surfa på Islands kyliga vågor. Dessutom har hon en gåva – förmågan att känna när tragedier närmar sig. Till sin hjälp i utredningsarbetet har hon Jakob Johanson, en polis från Finland. På fritiden sticker Jakob isländska tröjor. I samband med en lavin i Västfjordarna hittas en man död. Det är dock inte lavinen som har satt punkt för hans liv. Hildur och Jakob tvingas snabbt inse att det förtrollande landskapet döljer mörka hemligheter. Det här är en ny och spännande deckare av Rämö, som är född i Finland och bor på Island. Bok två, Rosa & Björk, kommer hösten 2024 och bok tre, Jakob, i början av 2025. Missa inte denna oemotståndliga deckarserie!

Kvinna saknad av Mary Kubica

Shelby är den första som försvinner. Inte långt senare försvinner Meredith och hennes 6-åriga dotter Delilah, nära där Shelby sågs sist. Hänger försvinnandena samman? Efter polisutredningen förblir fallen olösta. Elva år senare kommer Delilah plötsligt tillbaka. Alla vill desperat veta vad hon råkat ut för, men när sanningen uppdagas vänds allt upp och ner... Nominerad till Årets bok 2024.

Med bergens andetag av Therese Widenfjord

En romandebut som beskriver natu-

rens kraft och att försöka hitta hem. Fotografen Nick återvänder till sin barnoms bergstrakter i Appalacherna när hans pappa insjuknar. I samma trakt finns även Ellie, en hemlös äldre kvinna som kämpar för att överleva. När Nicks och Ellies vägar korsas, förändras deras liv för alltid. Det är en stark och fängslande skildring av klassklyftor, familjeband och lojaliteter.

Den sista livbåten av Hazel Gaynor

Det här är en gripande berättelse om kärlek, hopp och mod. England hotas 1940 av en tysk invasion. När ett plan kraschar nära Alices hem, väcks insikten att hon vill hjälpa till att rädda barn ur landet. I London vid samma tid bor Lily med sina två barn. Hennes make är försvunnen på grund av kriget. Lily ställs inför ett omöjligt val: att låta barnen stanna kvar hos henne i England eller sätta dem på ett fartyg över Atlanten. När nazisternas ubåtar sänker ett av fartygen med brittiska barn på väg till Kanada, räddas alla livbåtar utom en som nu flyter fritt på Atlantens stormande hav. Alice och Lily, som aldrig tidigare mötts, blir varandras största hopp när deras liv ödesmättat flätas samman. Dramatisk läsning där fiktion blandas med sanning.

Faktaböcker:

Lång väg hem: mina 25 år i sekten av Mariette Lindstein

En unik, personlig skildring inifrån den kontroversiella scientologikyran. Mariette Lindstein var högt uppsatt inom scientologerna när hon under dramatiska omständigheter lyckades fly från högkvarteret i USA. Efter nio romaner där hon använt sina erfarenheter av sektmentalitet berättar hon nu för första gången sin egen historia. Som ung sökande kvinna drogs hon till scientologikyran i Malmö och tog sig sedan till

den allra högsta ledningen. I sin självbiografi ger hon läsaren tillträde till en slutet och otillgänglig värld. Det är en berättelse om vad en människa kan göra för att finna tillhörighet och till slut hitta hem.

Koden till tonårshjärnan av Lena Skogholm

Vill du ha en bättre relation och dialog med din tonåring? Boken utforskar tonårshjärnans komplexa natur och hur den påverkar tonåringars beteende, känslor och beslut. Hjärnan genomgår viktiga förändringar under tonåren och dessa förändringar kan förklara vissa av de utmaningar som tonåringar och deras föräldrar möter. Boken erbjuder både aha-upplevelser och konkreta verktyg samt tips och råd för att skapa en bättre relation med tonåringen. Skogholm har också ett konto på Instagram.

Gårdfarihandlarens dotter och jag av Harald Palmberg

Den här biografien skildrar människöden och tider som varit på ett realistiskt och varmhjärtat sätt. Sylvi växer upp i Kovjoki under fattiga förhållanden. Efter sin skolgång får hon arbete som piga hos skolläraren. I början på 1930-talet åker hon till Helsingfors för att arbeta som hushållerska i ett fint hushåll. Sonen är bokens författare. Med värme berättar han om sin mor och sina minnen från barndomen.

Mosleys 30 bästa hälsotips av Michael Mosley

Söker du efter snabba och enkla sätt att förbättra din hälsa? Hälsogurun, experten och läkaren Mosley ger dig hälsoinvesteringar med minimal insats, men med maximal effekt på din mentala och fysiska hälsa.

Gun-Helen Sandås Järn

Bibliotekens öppettider Kirjaston aukioloajat

Huvudbiblioteket

Pääkirjasto

Tel/Puh.: 785 7265

Videvägen/Pajutie 2 D

68570 LARSMO

e-post: bibl.larsmo@larsmo.fi

Öppettider (med personal)

Aukioloajat (henkilökunta paikalla)

måndag/maanantai 13-20

tisdag/tiistai 12-19

onsdag/keskiviikko 16-19

torsdag/torstai 12-19

fredag/perjantai 10-16

Meröppet (utan personal)

Omatomiat (ilman henkilökuntaa)

måndag/maanantai 8-13, 20-21

tisdag/tiistai 8-12, 19-21

onsdag/keskiviikko 8-16, 19-21

torsdag/torstai 8-12, 19-21

fredag/perjantai 8-10, 16-18

lördag/lauantai 10-18

söndag/sunnuntai 10-18

Bosund bibliotek

Bosundin kirjasto

Tel/Puh.: 728 3099

Skolvägen/Koulutie 13 C

68555 BOSUND

e-post: bosund.bibliotek@larsmo.fi

Öppettider/Aukioloajat

måndag/maanantai 12-19

tisdag/tiistai 9-16

onsdag/keskiviikko Stängt/suljettu

torsdag/torstai 12-19

fredag/perjantai 10-16

Biblioteket informerar om regelbundna sagostunder vid Larsmo huvudbibliotek och Bosund bibliotek!

Biblioteket kommer att införa regelbundna sagostunder vid huvudbiblioteket och Bosund bibliotek. Sagostunderna är avsedda för alla barn som har möjlighet att delta.

Aggi Sandvik, som har lång erfarenhet av berättande för barn, håller sagostunderna kl. 9.30 på tisdagar oftast varannan vecka med början vid huvudbiblioteket från och med 10.9.2024. Vi fortsätter sedan hela hösten, så boka gärna in datumen 10.9, 24.9, 8.10, 22.10, 5.11, 19.11, 3.12 och 17.12 vid huvudbiblioteket.

I Bosund bibliotek hålls sagostunderna på torsdagar kl. 9.30 en gång i månaden: 26.9, 24.10, 21.11 och 19.12. Välkommen på sagostund!

Beatrice Villman

PLANLÄGGNINGSOVERSIKT

I LARSMO KOMMUN 2024 • LUODON KUNNAN KAAVOITUSKATSAUS 2024

Enligt Markanvändnings- och bygglagens § 7 skall kommunen minst en gång om året upprätta en översikt över de planärenden som är anhängiga eller som under den närmaste tiden blir anhängiga i kommunen och förbundet på landskapsnivå och som inte är av ringa betydelse (planläggningsöversikt). I den redogörs kortfattat för planärendena och deras beredningsfaser samt för sådana beslut och andra åtgärder som direkt inverkar på planläggningens utgångspunkter, mål, innehåll och genomförande.

Planläggningsöversikten är inte "heltäckande", utan i den beskrivs de viktigaste planprojekten som är aktuella då översikten upprättas. Under årets lopp kan det uppstå nya planeringsprojekt och -behov, enstaka projekt kan bli stillastående, prioriteringen av projekten kan ändras osv.

I denna översikt beskrivs kortfattat de viktigaste planärendena på tre olika nivåer:

- A. Regional planering (landskapsplanen mm.)
- B. Generalplanering
- C. Detaljplanplanering

Som bilaga ingår i översikten en lägesbestämningsskarta över olika delprojekt. Delområdenas avgränsningar är instruktiva.

För varje delprojekt görs ett program för deltagande och bedömning där det beskrivs hur markägare, invånare och andra intressenter kan påverka planeringen. Planer till påseende finns på Larsmo kommuns hemsida

Boende och miljö → Planläggning → Påseende.

Thomas Källdström (044-7877225), markanvändningsingenjör

Maankäyttö- ja rakennuslain 7 § mukaan tulee kunnan vähintään kerran vuodessa laatia katsaus kunnassa ja maakunnan liitossa vireillä olevista ja lähiaikoina vireille tulevista kaava-asioista, jotka eivät ole merkitykseltään vähäisiä (kaavoituskatsaus). Siinä selostetaan lyhyesti kaava-asiat ja niiden käsittelyvaiheet sekä sellaiset päätökset ja muut toimet, joilla on välitöntä vaikutusta kaavoituksen lähtökohtiin, tavoitteisiin, sisältöön ja toteuttamiseen.

Kaavoituskatsaus ei ole "kaikenkattava", vaan siinä esitellään tärkeimmät katsauksen tekohelellä tiedossa olevat ajankohtaiset kaavahankkeet. Vuoden kuluessa syntyy uusia kaavahankkeita ja tarpeita, yksittäiset hankkeet voivat pysähtyä, niiden tärkeysjärjestys voi muuttua jne.

Tässä katsauksessa kuvataan lyhyesti tärkeimmät kaavahankkeet kolmella tasolla:

- A. Seututason suunnittelu (maakuntakaava ym.)
- B. Yleiskaava
- C. Asemakaavoitus

Katsauksen liitteenä on eri osahankkeet osoittava sijaintikartta. Osa-alueiden rajaukset ovat ohjeellisia.

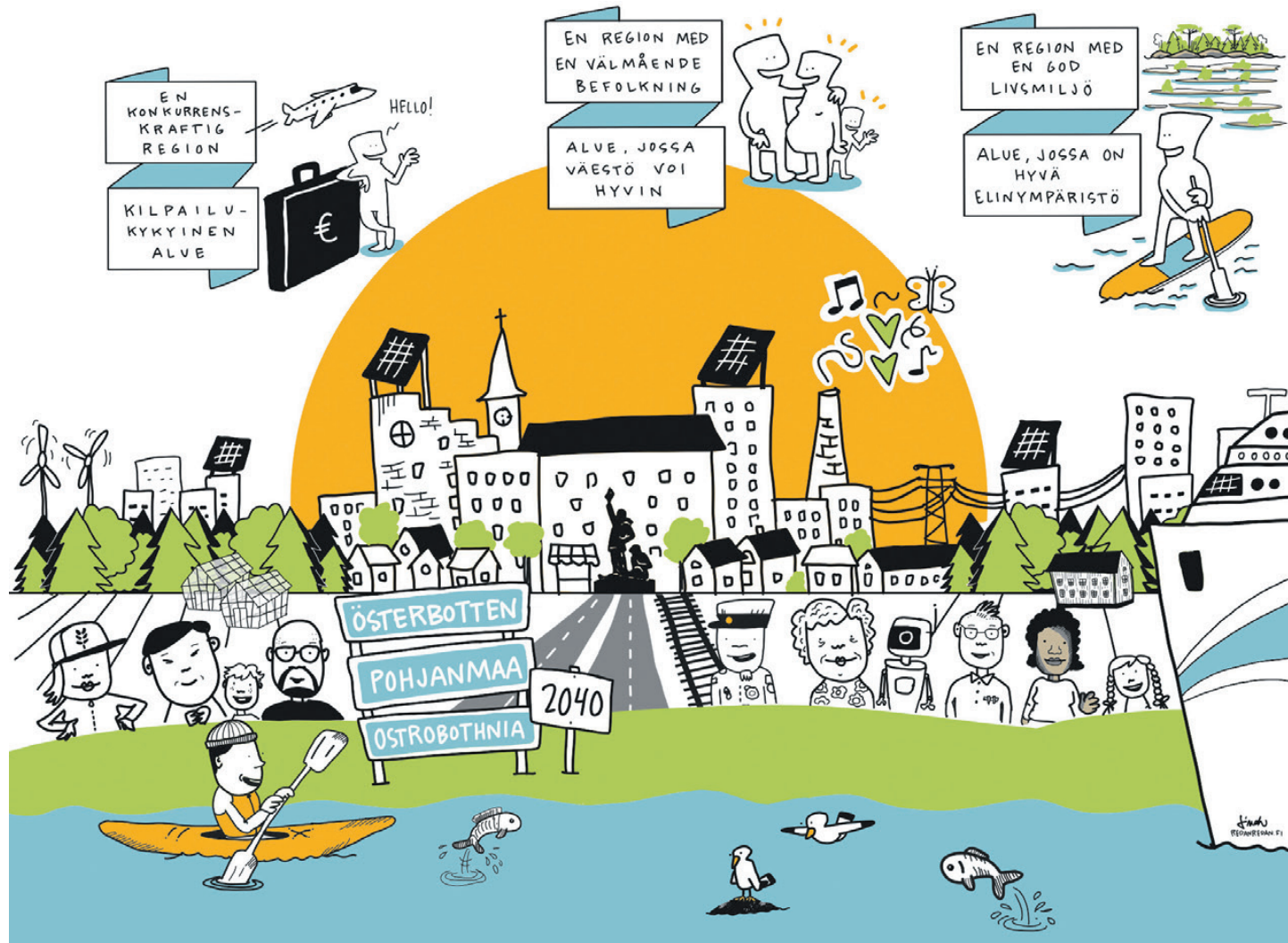
Jokaista osahanketta varten tehdään osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa esitetään miten maanomistajat, asukkaat ja muut osalliset voivat vaikuttaa kaavoitukseen. Kaavat ovat nähtävissä Luodon kunnan verkkosivulla.

Asuminen ja ympäristö → Kaavoitus → Nähtävillä olevat kaavat

Thomas Källdström (044-7877225), maankäyttöinsinööri

Syftet med en planläggningsöversikt är att informera om aktuella planer som är på gång i kommunen under året. I markanvändnings- och bygglagen (MBL) § 7 finns det beskrivet vad syftet med en planläggningsöversikt är. Via denna bilaga vill vi informera om vilka planer som är på gång och vilka som är på kommande under året. Enligt Larsmo kommuns strategi ska det finnas trivsamma bostadsområden i alla kommundelar och att kommunen beaktar skärgårdsmiljön och närheten till vattnet vid planläggningen. Kommunen bör också utveckla centrumområdet och det bör finnas olika typer bostäder där olika åldersgrupps behov beaktas.

A LANDSKAPSPLANLÄGGNING

Landskapsplanen är en övergripande plan för områdesanvändningen i landskapet. I den presenteras de grundläggande lösningarna för landskapets samhällsstruktur och områdesanvändning på lång sikt. Landskapsplanen är en del av systemet för planering av områdesanvändningen i markanvändnings- och bygglagen och styr den kommunala planläggningen. Österbottens landskapsplan 2040 trädde i kraft 11.9.2020.

Uppgörandet av Österbottens landskapsplan 2050 fortsätter. Energiförsörjning, stenmaterialförsörjning, trafik och kulturmiljö är teman som uppdateras. Planutkastet var framlagt våren 2023. Målsättningen är att

ÖSTERBOTTENS LANDSKAPSPLAN 2050 POHJANMAAN MAAKUNTAKAAVA

planförslaget läggs fram våren 2024 och att landskapsfullmäktige godkänner planen hösten 2024

Österbottens trafiksystemplan 2050 godkändes av landskapsfullmäktige sommaren 2022.

Finlands havsplan 2030 godkändes i slutet av år 2020. Havsplanen saknar rättsverkan. Uppdateringen av havsplanen fortsätter och beräknas vara klar 2026.

Österbottens landskapsförbund, www.obotnia.fi

planläggningsdirektör Ann Holm
tfn 044 3206540

A MAAKUNTAKAAVOITUS

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. Siinä esitetään maakunnan yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön perusratkaisut pitkällä aikavälillä. Maakuntakaava kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen alueiden käytön suunnittelujärjestelmään ja ohjaa kuntien

kaavoitusta. Pohjanmaan maakuntakaava 2040 tuli voimaan 11.9.2020.

Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 laadinta jatkuu. Energiahuolto, kiviaineshuolto, liikenne ja kulttuuriympäristö ovat teemoja, joita päivitetään. Kaavaluonnos oli nähtävillä keväällä 2023. Tavoitteena on, että kaava-

ehdotus asetetaan nähtäville keväällä 2024 ja että maakuntavaltuusto hyväksyy kaavan syksyllä 2024.

Pohjanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2050 hyväksyttiin maakuntavaltuustossa kesällä 2022.

Suomen merialuesuunnitelma 2030 hyväksyttiin vuoden 2020 lopussa.

Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia. Merialuesuunnitelman päivitys jatkuu ja sen arvioidaan olevan valmis 2026.

Pohjanmaan liitto, www.obotnia.fi
kaavoitusjohtaja Ann Holm
puh. 044 3206540

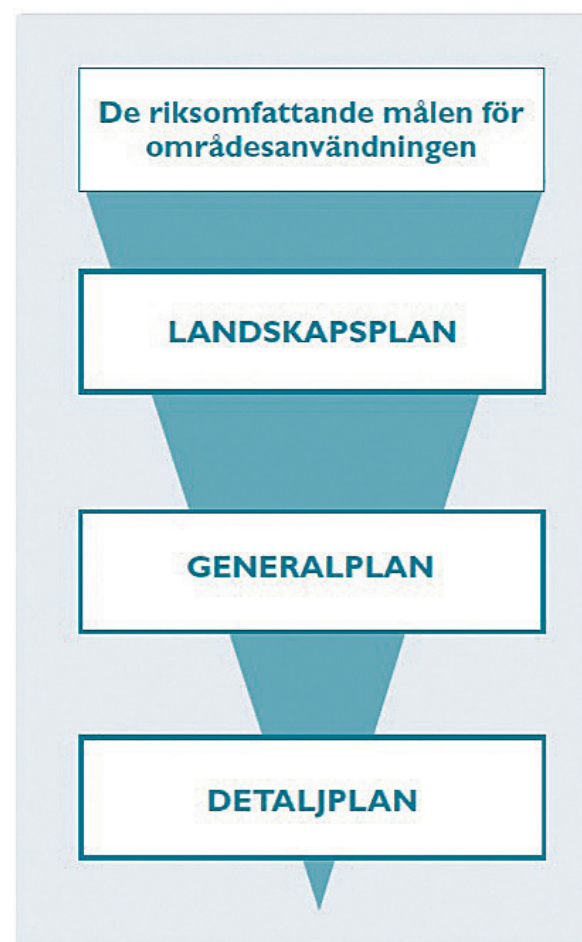
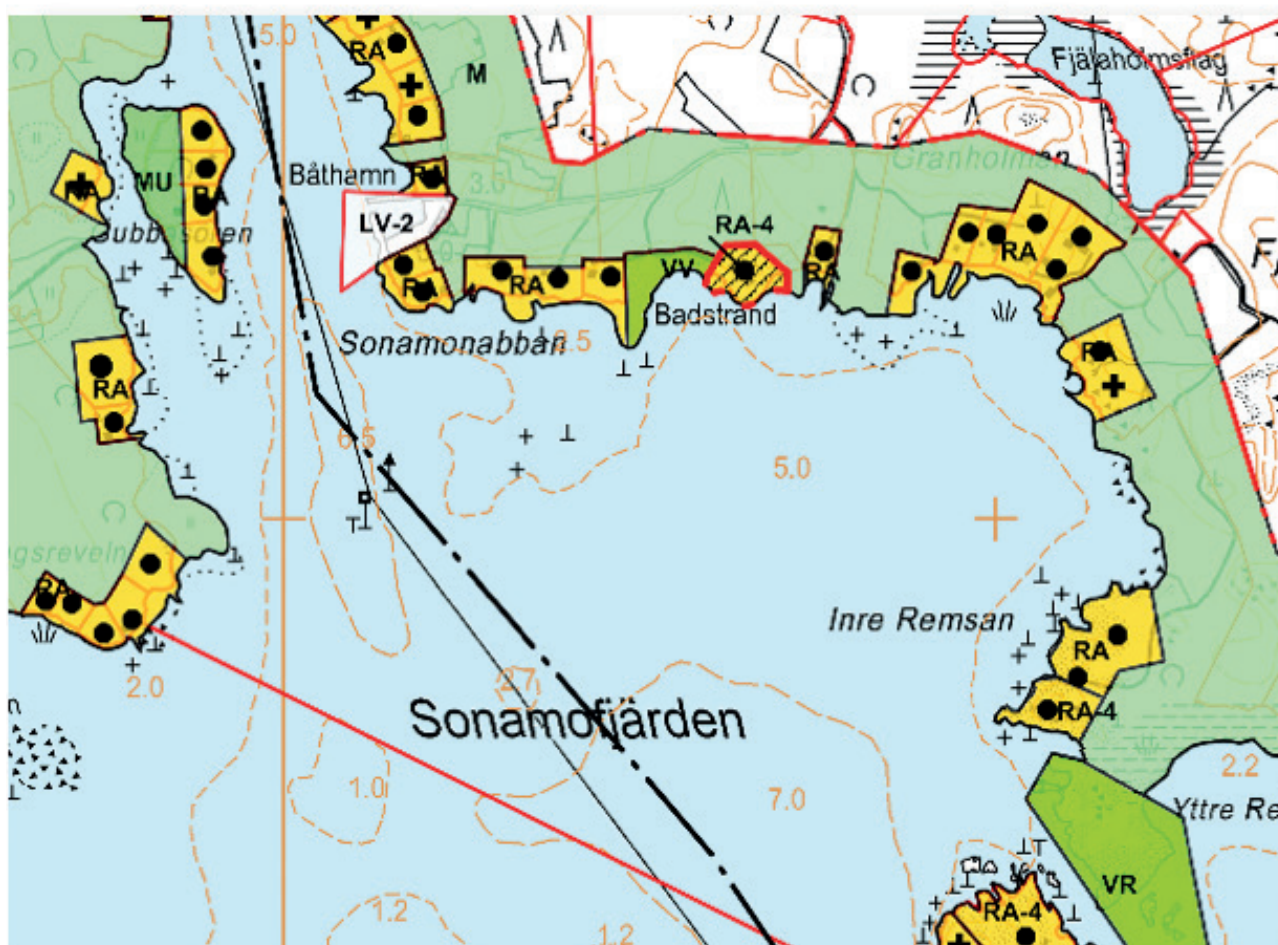
Övrig kommunal planering

Som en del av den regionala planeringen har Jakobstads-regionens bebyggelse- och trafikstrukturer studerats närmare i det s.k. JASU-projektet. Planen offentliggjordes i december 2005. Det regionala samarbetet har fortsatt inom ramen av det s.k. MAL-arbetet (markanvändning, boende och trafik). Regionens gemensamma MAL-arbetsgrupp har tagit fram rapporten "Livskvalitet 2040", vilken uppdateras årligen. Länk till material: Boende och miljö → Planläggning → Gällande planer → Landskapsplan

Muu yleiskunnallinen suunnittelu

Osana seudullista suunnittelua on Pietarsaaren seudun asutus- ja liikenne-rakenteita selvitetty lähemmin ns. JASU-hankkeessa. Hankkeen tulokset julkistettiin joulukuussa 2005. Seudullinen yhteistyö on jatkunut ns. MAL-hankkeen puitteissa (maankäyttö, asuminen, liikenne). Seudun kuntien yhteisen MAL-työryhmän tuloksena on valmistunut "Elämänlaatu 2040" raportti jota päivitetään vuosittain. Linkki aineistoon: Asuminen ja ympäristö → Kaavoitus → Voimassa olevat kaavat → Maakunta-kaava

B GENERALPLANER

1. Generalplan över hela kommunen

En generalplan över hela kommunen påbörjas under slutet av 2023. Vägnätsplanen som uppgjorts under 2020 kommer att ligga som grund för generalplanen. Måläret för generalplanen kommer att vara 2040. Fokuserområdena kommer att ligga på boende, trafikleder, kommunalteknik, klimatmedvetenhet, rekreation, industri- och jordbruksområden. Målsättningen är att dra upp de stora riktlinjerna för hur markanvändningen ska se ut i framtiden i Larsmo. Generalplanen förväntas färdigställas under 2025.

B YLEISKAAVAT

1. Koko kuntaa kattava yleiskaava

Koko kunnan kattavan yleiskaavan laatiminen käynnistyy 2024 aikana. Tieverkossuunnitelma, joka on laadittu 2020, tulee olemaan yleiskaavan perustana. Yleiskaavan tavoitevuotena on 2050. Fokuseromina ovat asuminen, liikenneväylät, kunnallistekniikka, ilmastotietoisuus, virkistys, teollisuus- ja maanviljelyalueet. Tavoitteena on laajasti linjata Luodon maankäyttöä tulevaisuudessa. Yleiskaavan odotetaan valmistuvan 2025.

2. Revidering av Larsmo strand-generalplan

Larsmo strandgeneralplan vann laga kraft till alla delar under 2013. Motioner för att påbörja en revidering av strandgeneralplanen lämnades in under 2019 och har behandlats i kommunfullmäktige. Syftet med revideringen är att uppdatera generalplanens innehåll och vid motiverade fall flytta byggrätter inom planen. Revideringen var tänkt att påbörjas under 2021 men restriktionerna gjorde att den påbörjades under 2022. Ett utkast presenterades i december 2023 och enligt planen vinner generalplanen laga kraft under 2024.

3. Risöhäll delgeneralplan

Risöhäll delgeneralplan påbörjades i slutet av 2023 när en konsult valdes för uppdraget. På del av området finns det en delgeneralplan från 1990 som saknar rättsverkningar. Tanken är att uppgöra en plan som stöder den befintliga byggnationen, utreder möjlighet till kompletterings-bebyggelse, ändamålsenliga beteckningar på delgeneralplanen. Målsättningen är att ett utkast presenteras till hösten och att den vinner laga kraft sommaren 2025.

4. Utvidgning samt revidering på Holm detaljplan

En utvidgning och revidering på en del av Holm detaljplan påbörjas under våren 2024. Målsättningen med detaljplanen är att erbjuda egnahemshustomter i kommunens centrum.

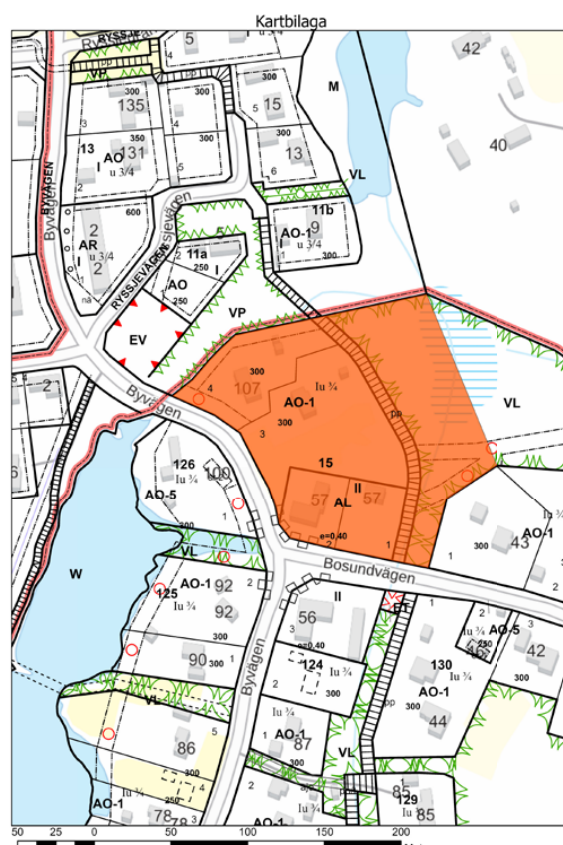
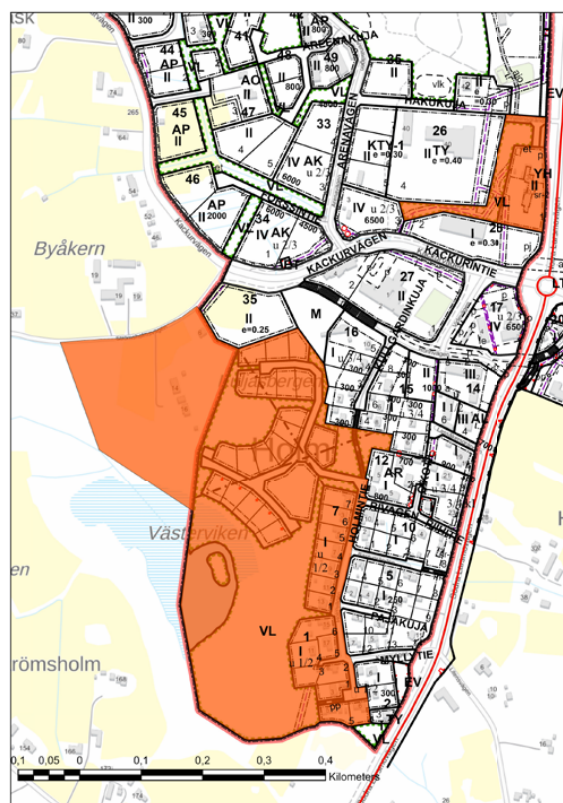
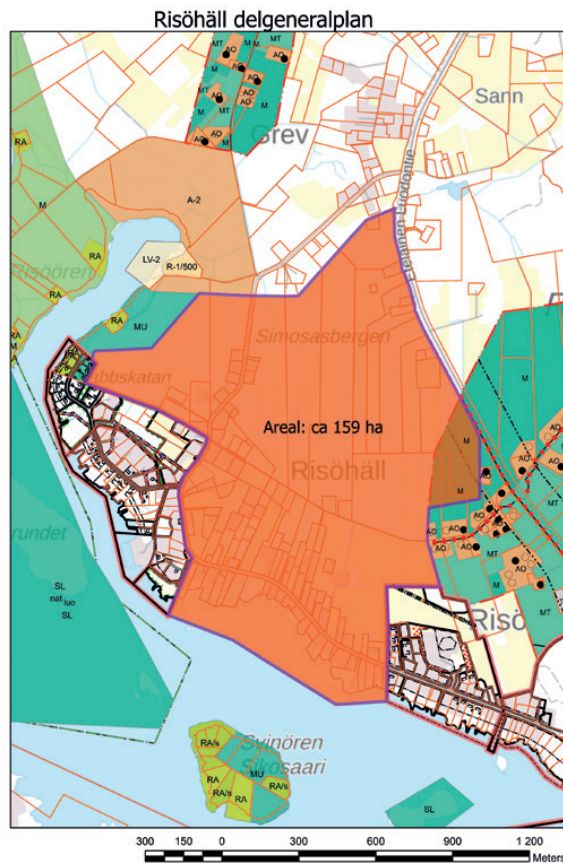
Delgeneralplanen för Larsmo centrumområde vann laga kraft under 2023 och den ligger som grund för detaljplaneringen.

Enligt tidtabellen bör detaljplanen vara klar på hösten 2025.

5. Revidering på del av Murmästar detaljplan

En revidering på en del av Murmästar detaljplan påbörjas under våren 2024. Målsättningen med detaljplanen är att ändra beteckningen i kvarter 15 (tomt 1, 2, 3) till AP. Detta möjliggör en förtätning av den centrala området i Bosund centrum.

Enligt tidtabellen bör detaljplanen vara klar i slutet av 2024.

2. Luodon rantayleiskaavan muutos

Luodon rantayleiskaava sai lainvoiman kaikilta osin vuonna 2013. Vuonna 2019 jätetyt aloitteet rantayleiskaavan muutoksen käynnistämiseksi, on käsitelty kunnanvaltuustossa. Muutoksen tavoitteena on päivittää yleiskaavan sisältö ja perustelluissa tapauksissa siirtää rakennusoikeuksia kaava-alueella. Muutos oli tarkoitus käynnistää vuoden 2021 aikana mutta rajoitusten takia muutos käynnistettiin vuonna 2022. Luonnos esiteltiin joulukuussa 2023 ja tavoitteena on, että yleiskaava saa lainvoiman vuoden 2024 aikana.

3. Risöhäll osayleiskaava

Risöhällin osayleiskaavan laatiminen käynnistettiin vuoden 2023 lopussa, kun toimeksiantoon valittiin konsultti. Osalla aluetta on osayleiskaava vuodelta 1990, jolla ei ole oikeusvaikutusta. Ajatuksena on laatia kaava, joka tukee olemassa olevaa rakentamista, tutkii lisärakentamisen mahdollisuutta ja osayleiskaavan asianmukaisia merkintöjä. Tavoitteena on, että luonnos esitellään syksyllä ja että kaava saa lainvoiman kesällä 2025.

4. Holmin asemakaavan muutos ja laajennus

Holmin asemakaavan osan muutos ja laajennus käynnistyy keväällä 2024. Asemakaavan tavoitteena on tarjota omakotitalotontteja kunnan keskusta.

Asemakaavoituksen perustana toimii vuonna 2023 lainvoiman saanut Luodon keskusta-alueen osayleiskaava.

Aikataulun mukaan asemakaava tulee valmistua syksyllä 2025.

5. Revidering på del av Murmästar detaljplan

Murmästar asemakaavan osan muutos käynnistyy keväällä 2024. Asemakaavan tavoitteena on kortteli 15 (tontit 1, 2, 3) koskevan merkinnän muuttaminen AP:ksi. Tämä mahdollistaa Bosundin keskustassa olevan keskeisen alueen tiivistämisen.

Asemakaavan tulee aikataulun mukaan valmistua vuoden 2024 loppuun mennessä.